scribitur, tunc ista media non curantur ad not. *in l. jubemus, C. de testamentis, plenè cæteris alleg.* Mantic. *de tacit. lib. 7. tit. 15. n. 42.* Rot. *dec. 149. n. 5. p. 6. rec.* latè adden. *ad dec. 542. n. 84. cum seqq. p. 4. rec. tom. 3.* Præsertim cùm agatur de materia odiosa, & gravatoria, benignius quàm fieri potest pro populo intelligenda, & strictius contra gabellarium, qui ita obtinens integram gabellam, atque à fraudibus exemptus, non debet populum duplici onere, seu incommodo gravare.

4 Neque obstare dicebam observantiam tentam per gabellarios antiquarum gabellarum, ad quam observantiam in capitulis hujus appaltus, relatio habita est, quoniam ista intelligi debet proportionatè, & in eis in quibus eadem ratio exigit ita observandi ad consulendum fraudibus non autem super hoc puncto, stante manifesta rationis diversitate, quoniam ejusdem vini gabellæ veteres non sunt in summa uniformi, sed variabiles, magis & minus, prout melior, vel inferior vini conditio seu valor exigeret, un-
5 de cùm quantitas esset incerta, & determinanda esset à qualitate, seu valore vini, quod consistit in judicio intellectus, idcircò rationabiliter per gabellarium prætendi potest, id à seipso faciendum esse, non autem à portarum custodibus, qui tanquam inferiores ministri deputantur ad ea quæ sunt nudi facti, & in quodam sensu corporis potius, quàm in judicio intellectus consistentia; Quæ ratio cessat in ista gabella, in summa uniformi, & invariabili solvenda, itaut nulla discussio, nullumque judicium desuper cadat, nisi in casu, quo introductores, recusando gabellæ solutionem, prætenderent vinum esse Romanense exemptum, cùm tunc, non à custode portæ, sed ab ipso gabellario interessato inspiciendum sit.

6 Ideòque observandum esse dicebam(ad mentem Doctorum de gabellarum materia tractantium,) magnam esse differentiam inter illam gabellam, quæ tanquam species vectigalis solvitur pro introductione mercium in earumdem quota, seu juxta ipsarum valorem, ut est propriè dohana ex deductis in Rom. pro Mercatoribus Ripe *disc. 67. & in aliis hoc eod. tit.* & illam gabellam, quæ in summa certa, & invariabili solvitur in ingressu portæ, sive in transitu per pontem, per scapham, vel alium locum; In hac enim secunda specie, solutio est uniformis, atque attenditur nuda materialitas, quia nempè solvi debeant tot denarii pro qualibet balla, vel sarcina mercium, non distinguendo, an sint magis vel minus pretiosæ, seu pro quolibet cado vini, non distinguendo, an sit græcum, latinum, vel phalernum, sive pro quolibet equo, non distinguendo, an sit generosus, & magni maloris, vel imbecillis, & ad bastum, cum similibus, & hæc est propriè gabella, de qua loquitur Bart. *in q. 4. incipien. Publicanus* ac alibi de animalibus transeuntibus per pontem Perusii, *ut sæpius hoc tit.* ideòque nil remanet disputandum, unde gabellarius de judicio simplicis custodis portæ confidere non debeat.

Non sic est in prima specie, in qua propriè consistit antiquum vectigal importans quotam adinstar decimæ, & quæ in pecunia, quotæ proportionata, solvi solet pro majori commoditate introducentium merces ex magis distinctè habitis in d. Romana *disc. 67. & alibi hoc eod. tit.* Quia tunc oportet inspicere diligenter mercium qualitatem, easque cum peritorum judicio æstimare, quod explicari non potest cum portarum vel pontium custodibus in ipso momentaneo ingressu, vel transitu, ideò longa rationis diversitas militat inter unum casum, & alterum, neque ab observantia unius inferre licet ad alterum, diversam rationem habentem, nec de facili multiplicanda sunt populorum onera, & gravamina, dum etenim gravantur ad novam gabellam, eos gravandos non esse dicebam ad hoc grave incommodum absque aliqua necessitate vel ratione, Et hanc dicebam mihi videri veritatem, cum tamen sufficeret rem esse dubiam, ut ex sæpius insinuatis contra gabellam esset respondendum; Conservatores tamen, coram quibus hæc disputata fuerunt, attendentes solùm corticem ac literalem sensum capitulorum, ut servari deberet idem quod in veteribus gabellis servatur, ita decreverunt, quod mihi, reflectendo ad veritatem, parum probabile videbatur.

URBINATEN. COLLECTÆ PRO LIVIO BONAVENTURA CUM COMMUNITATE MONTIS AVII.

Casus disputatus in Congregatione boni regiminis, & decisus pro Livio.

De consuetudine collectandi forenses duplo pluris quàm fiat cum civibus, an valeat.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Forenses de jure collectari non possunt.*
3 *Fallit de consuetudine, quæ declaratur.*
4 *Communitates subditæ non possunt statuere contrarium.*
5 *Qui non potest statuere, non potest inducere consuetudinem.*
6 *Declaratur quando substineantur statuta plus gravantia forenses quàm Cives.*

DISC. LXXVII.

PRætendente Communitate Montis avii, alias Monda- 1
vii, in eo loco vigere consuetudinem exigendi à forensibus in illo territorio bona possidentibus collectam duplicatam seu in medietate pluris, quàm à civibus exigeretur; Introducta causa in partibus, sententia Communitati favorabilis prodiit contra dictum Livium Urbinatensem, qui bona in eo territorio possidebat, sed habito per Livium recursu ad Congregationem Boni Regiminis, de mense Martii 1663. pro recurrente resolutum fuit. Pro isto tunc scribente in partibus docto & laborato *Consilio*, ut liquet ex ejus informatione impressa inter *suas allegationes civil. 28.* ubi constituit fundamentum, tam in defectu legitimæ probationis dictæ consuetudinis, quàm in ejus irrationabilitate ac infectione, & demum in clericatu Livii, ut apud eum est latius videre, Obtento verò per Communitatem adversus dictam resolutionem iterum audiri, & assumpta nova disputatione de mense Sept. 1665. ex parte ejusdem Livii ad scribendum requisitus, cum genio ac stylo perpetuò repugnaverit aliena dicta transcribere, idcircò dum dicti Auctoris allegationes nuper essent impressæ, illius citatione contentus, ejusque benè comprobata fundamenta laudando, solùm compendiosè insinuabam, quod in puncto juris forenses in nihilo possent collectari, tanquam non subditi collectantibus ex copiosè congestis *dec. 3.* post Cenc. de cens. Rota in Ariminen. gabellæ 25. Junii 1657. Bevilaqua, & habetur sæpius deductum *hoc eod. tit.* præsertim in Romana seu Tudertina collectæ *disc. 92.*

Et licet de communi consuetudine Italiæ attestata etiam 3
per Bart. hæc juris dispositio non servetur, sed forenses etiam in territorio bona possidentes collectentur, ut in proximè allegatis *decisionibus ac in d. disc. 83. & in aliis habetur.* Attamen hæc est consuetudo exorbitans à juris dispositione, strictè intelligenda & practicanda in collectis impositis vel imponendis pro illis oneribus quæ Principi, vel aliàs solvuntur loco antiqui tributi, seu pro publicis necessitatibus pro facultatum modo, & habita bonorum ratione ferendis, juxta naturam antiquorum onerum. Non autem pro oneribus privatis habitatorum loci, & quę ad differentiam Cameralium, seu publicorum Communitativa dici solent, qualia sunt, subsentatio Medici, Chirurgi, Magistri scholæ, horologii, & similia, incolarum loci utilitatem vel commoditatem concernentia, & quæ quoad illos singulos dicuntur publica, sed in universum sunt potius privata, quàm publica, Thes. *dec. 149.* Cohell. *ad Bullam Boni Regiminis c. 28. n. 125.* Unde propterea, ista etiam consuetudine attenta, semper majus est onus collectæ respectu civium & incolarum, quam respectu forensium; Quo sic stante inferebam per prædictæ asserte consuetudinis (quamvis probata admitteretur) omnimodam exorbitantiam, & irrationabilitatem, cum ita plus gravarentur, qui minus gravari debent.

Unde quemadmodum dicta Communitas, ejusque populus id statuere non posset, quia Communitatibus Superiorem recognoscentibus, tam de jure communi, quàm fortius in statu Ecclesiastico ob Ægidianam non conceditur statuere contra jus, Burat. *dec. 6. & passim*, & quatenus id concedatur, intelligendum veniret cum subditis, cum quibus habent jurisdictionem; Idcircò neque consuetudo desuper induci potuit, quia quod fieri non potest expressè, minus 5
tacitè fieri potest, glos. *in l. 1. ff. de jurisd. omn. judic.* quam sequuntur cæteri congesti *per add. ad dec. 20. n. 28. & seqq. part. 2. rec.* nisi ageretur de immemorabili, quo casu neque operativa esset, tanquam lex ab eo tacitè ordinata, sed potius tanquam privilegium Supremi Principis ad id potestatem

tem habentis, vel virtute immemorabilis, ut ejus vigore quicumque titulus melior de mundo allegari valeat. Qua immemorabili benè probata cessante, (quod satis rarum ac difficile est ad praxim reducere,) abusui potius, & injustæ forensium concussioni est tribuendum.

Ad fundamentum verò Communitatis, constitutum in auctoritate Curt. jun. *cons. 129.* Dec. *cons. 44. n. 102. lib. 4.* &
6 aliorum de quibus apud Conciol. *loc. cit.* ultra responsionem ab eo datam, cum contrariis auctoritatibus Thomati, Boccaccii, & aliorum, de quibus apud eum, Dicebam Curtium, & Decianum agere de quæstione super validitate Statutorum, plus forenses, quam cives gravantium in terminis diversis, in quibus nempè statuto aliqua justa vel honesta ratio assistat, ut est, ex gr. statutum inhabilitans forenses ad acquisitionem bonorum in loco, sive concedens civibus & incolis prælationem cum similibus, quale est illud de quo Senen. gabellæ *hoc eod. tit. disc. 83.* gravans ad certam gabellam forenses, qui in loco bona acquirere volunt, tanquam in pretium seu compensationem habilitationis; Ista etenim Statuta principaliter emanasse videntur potius in gratiam & privilegium civium, atque in compensationem onerum, quibus cives & incolæ subjacent, non autem forenses; Et quia ipsamet ratio naturalis docet, ut fructus, quos in eo loco natura producit, potius ejusdem incolas nutriat & foveat, quam exinde ad extraneos alendos extrahantur, ut aliàs in materia hujusmodi statutorum prohibentium acquisitionem forensibus habetur *sub tit. de successoribus*, secus autem ubi hæc ratio cessaret.

Ponderabam tamen pro ratione dubitandi, hoc onus duplicatæ collectæ, dictæ rationi quoque tribui posse, quasi quod esset pretium habilitationis forensium ad possidendum bona in territorio, & compensativum incommodi civibus & incolis resultantis ex eo quod utilitas bonorum in eorum territorio existentium sit extraneorum, qui licet solvendo collectam æqualiter cum civibus æqualem onerum supportationem pati dicantur, adhuc tamen non sentiunt onera & incommoda personalia, quibus soli cives & incolę subjacent; Prout sunt, custodia territorii ab hostibus vel latronibus, excubiæ, hospitationes militum, & similia; Verum pro responsione ponderabam; hanc rationem non esse talem, quod duplicatæ collectæ exactionem licitam reddat, sed benè dicta ratio esse videtur operativa ad substinendam dictam consuetudinem generalem, ut forenses contra juris communis regulas & dispositionem collectentur, itaut ratio prædicta in hoc rectè suam faciat congruam operationem; Ideòque nisi constet de benè probata immemorabili, cujus vigore, Principis privilegium allegari valeat, contra hujusmodi consuetudinem, quamvis cessaret altera particularis circumstantia clericatus, probabilius respondendum mihi videbatur; Sed proposita causa varia fuerunt vota, Et quia plures dubitabant de cessante probatione dictæ consuetudinis, unde difficultas cessabat ex facto, ideò dilata fuit resolutio, & dictum quod coadjuventur probationes ex parte Communitatis, neque scio causam alium progressum habuisse.

ANNOT. AD DISC. LXXVII.

SUper hoc puncto, an scilicet forenses possint collectari ad majorem rationem, quam collectentur cives, seipsi in Congregatione Boni Regiminis pro forensibus possidentibus bona in Territorio Thiferni, quod vulgò dicitur Civitas Castelli, de tempore tamen, quo causa erat adeò vulnerata cum duabus, vel tribus resolutionibus favore Communitatis contra forenses, quod dici posset mortua; ideòque obtineri non potuit recessus à jam resolutis; Talisque frequentior est conditio Advocatorum in Curia, quod ut plurimùm non vocantur nisi ad causam mortuam, vel graviter vulneratam, seu aliàs in malo statu continuatum, unde propterea nimium difficile est, eam reponere in bono statu.

Ultra igitur fundamenta in hoc discursu contenta, & alia plenè deducta per elaboratum amicum meum Conciol. *alleg. 28.* Dicebam, quod forenses collectari non possunt pro oneribus communitativis, dum illa supportant in propria patria, ideòque justum non est, ut duplex onus pro eodem patrimonio ferre debeant; Potissimè intra eumdem Principatum, quidquid sit respectu bonorum existentium in diversis Principatibus independentibus, cùm tunc quemadmodum quot sunt Principatus, tot censentur esse imperia, vel mundi, ita censentur tot patrimonia omnino diversa, in quorum singulis, possessor consideratur tanquam diversus homo, ut nimium frequenter infinuatur, præsertim infra in Romana confiscationis *disc. 161. & tit. de jurisd. disc. 90. & tit. de Hæred. disc. 3. & alibi*, unde propterea forensium collecta intrat solum pro oneribus Cameralibus.

Ista verò onera sunt in hoc Principatu potius realia, quam personalia, vel mixta, unde propterea in eis non datur exemptio, quamvis clausa sit in corpore juris communis, nimiumque favorabilis esset, ut est illa patris duodecim filiorum, vel illa Clericorum, & Ecclesiarum, (nisi observantia eis suffragetur;) Minusque illa, quam ex statuto Urbis obtinent Cives Romani intra districtum, ut advertitur *disc. 35. de serv.* Idque comprobatur ex eo, quod quando Paulus III. vel respectivè Paulus IV. istud onus imposuit, mandavit mensurari totum territorium status Ecclesiastici, adeòut Communitates in hac onerum specie, gerant potius personam administratoris, nomine Cameræ, etsi Communitas sit dives, non per hoc cives, & incolæ, vel exteri possidentes bona in territorio, ab hac solutione excusantur; Ideòque nulla dignosci videtur differentia inter cives, & exteros, sive inter privilegiatos, & non privilegiatos, cùm non spectetur qualitas possessoris, sed qualitas ipsorum bonorum, exindeque resultat, quod dictæ resolutiones probabilis videantur carere fundamento; Atque eatenus essent subsistentabiles, quatenus, juxta distinctionem, de qua *in annot. ad disc. 1. de serv.* istud statutum esset valdè antiquum, & conditum, & tempore, quo juxta antiquos mnres, pleræque Civitates, in his præsertim Regionibus, libertatem sibi usurpaverant, atque pro Republica se gerebant, unde propterea concedant leges, etiam juri communi contrarias, atque ita inhabilitare poterant forenses ad obtinendum, & possidendum bona in territorio, quodque ista esset conditio adjecta dispensationi, sive habilitationi forensium; Id autem per scribentes pro forensibus in facto negabatur, præsupponendo, quod esset statutum modernum; & de casu, ut forenses possint, ac debeant plus gravari, quam subditi, habetur infra *disc. 203.*

PERUSINA APPALTUS PRO HORATIO SALVATORIO CUM APPALTATORE CORAMINUM PERUSII.

Casus disputatus in Congregatione Boni Regiminis, & credo concordatus.

An & quando novus appaltator gabellæ prætendere possit gabellam de mercibus habentibus bullum appaltatoris prædecessoris; Et quando dicatur quod prædecessor supplantet successorem in appaltu.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Conductor in fine conductionis non potest facere ea, quæ præjudicent novo conductori.*
3 *Datur distinctio, quomodo hæc materia sit intelligenda.*

DISC. LXXVIII.

INter alia capitula appaltus gabellæ coraminum seu pel- 1
lium Civitatis Perusii, illud præsertim legitur, quod terminato uno appaltu, omnes pelles, quæ de eo tempore per appaltatorem bullatæ seu gabellatæ reperirentur, per novum Appaltatorem controsignari solùm debeant ad evitandas fraudes, absque eo quod novus Appaltator aliam gabellam consistentem in uno obolo pro qualibet pelle prætendere possit; Cùm autem de anno 1661. Horatius suscepisset hujusmodi appaltum ad triennium terminandum in fine anni 1664. atque initio mensis Septemb. hujus ultimi anni quidam Dominicus Belluccius emisset à diversis mercatoribus Pergulanis multas ballas coraminum pro pretio scut. 16. m. ex quibus jam ingabellatis, & bullatis hoc appaltu durante, aliqua pars ejitata fuerit. Atque Carolus Vermigliolus novus Appaltator prætenderet hujusmodi emptionem in tam magna quantitate sub simulato nomine dicti Bellucci factam fuisse per ipsum Salvatorium Appaltatorem circa finem sui appaltus ad supplantandum successorem, ideoque prætenderet de residualibus ballis, quæ invenditæ remanserant, quamvis bullatis, novam gabellam deberi, atque desuper à judice de partibus sententiam obtinuisset; Introducta per apellationem seu recursum causa in Congregatione Boni Regiminis, assumptaque desuper disputatione, ultra ea quæ per causæ Patronum deducebantur, circa dictæ sententiæ nullitatem, ob ordinem judiciarium malè servatum, de quibus ex frequentiori stylo, ad Advocatos agere non pertinet.

Quatenus ageretur de concernentibus ejusdem senten-

tię

tiæ justitiam vel injustitiam, scribentes pro obtinente, ad justitiam demonstrandam, quodque non potuerit prædecessor Appaltator circa finem sui appaltus, tam notabilem hujusmodi mercium quantitatem bullare in fraudem, & supplantationem Appaltatoris successoris, adducebant
2 text. *in l. & hæc distinctio §. fundum, ff. locati*, ubi Bart. & cæteri de quibus plenè Ludov. *decis. Perus.* 62. Surd. *decis.* 131. Et in terminis specialibus, Franch. *dec.* 96. Adden. ad Surd. *d. dec.* 131. Cobell. *ad Bullam Boni Regiminis cap.* 46. *n.* 42. quod etiam deductum habetur in Romana bulli alearum, *disc. seqq. & in aliis* præsumptionibus, & adminiculis ac etiam testibus, licet non omnino integris, justificabatur dicti Belluccii filii familias, & pauperis juvenis nomen simulatè in dicta emptione appositum fuisse, revera tamen dictam incertationem factam esse ab eodem Salvatorio pro supplantatione Appaltatoris successoris.

Pro Salvatorio scribens, quamvis Advocati more, ut consuetudo est, multa deducerem, quia sæpius apud aliquos judices solida & bona motiva non callentes, minus solidam impressionem facere solent Nihilominus ad veritatem reflectendo, (& quam ipsis partibus juxta stylum liberè insinuabam) pro meo judicio credebam decisionem pendere à puncto, an emptio prædicta verè ac sincerè facta esset per dictum Bellucciam, vel alios mercatores sub ejus nomine, absque dicti Appaltatoris prædordinatione, vel è converso subsisteret alterius partis præsuppositum; Primò, enim casu dicebam in tuto esse jura dicti Salvatorii, ac etiam mercatorum, qui pelles emerant, atque soluta gabella appaltatoris, bullum obtinuerant.

Quatenus enim pertinet ad ipso tertios mercium introductores, eis assistebat clara lex capitulorum appaltus, quæ pro lege servanda sunt, ut præsertim admonet Corn. *consul.* 339. *in principio vol.* 1. ac etiam assistebat legis communis ratio vel dispositio. Cùm una & eadem res duplici onere gravari non debeat, proindeque gabella semel soluta, non sit denuò solvenda, ut tanquam absolutum supponitur apud Franch. *d. dec.* 96. ubi quod gabellarius antiquus prohiberi potest, ut ne in fine afflictus ex ratione dicti text. *in l. distinctio, §. cum fundum*, remissa seu diminuta gabella, merces insolitas ingabellare valeat; Secus autem respectu tertii, qui non prohibitus (cessante collusione, & fraude positiva) cum legitimo gabellæ possessore seu administratore contraxit, illamque solvit, eum ad tertios non pertineat indagare an ille, qui gabellæ exactioni præpositus est, esset afflictuarius vel administrator nomine Civitatis, seu an esset in principio vel fine sui appaltus, quamvis aliquam remissionem pro ejus industria, & diligentia obtinuisset.

Neque tali casu aliqua actio competeret contra ipsum Appaltatorem prædecessorem, dum ita ingabellando usus est jure suo, & ad propriam utilitatem, quæ principaliter spectanda est, licet in consequentiam id redunderet in alterius damnum seu præjudicium, quoniam istud tanquam accessorium & consequutivum non attenditur, ut ultra regulam generalem deductam ex text. *in l. altius, C. de servit. & aqua cum ibi notatis*, in his specialibus terminis appaltuum benè Ruin. *cons.* 74. *lib.* 1. cujus dicta rectè procedunt ubi cessante fraude deducta ex notabili gabellæ diminutione, gabellarius utitur jure suo, quoniam ut distinguendo habetur *in d. Rom. bulli alearum disc. seq.* Eatenus contrarium procedit juxta *dict. dec.* 96. Franchi quatenus concurrat rei abusus, remittendo in toto vel in parte gabellam, juxta dispositionem textus prædicti cum ibi notatis per DD. de quibus Ludov. & Surd. ubi supra, exemplificantes in conductore vineæ, qui in ultimo anno plura capita dimitteret, sive in conductore prædii, qui præter consuetudinem non fineret terram quiescere, sed sereret, ut pro sequenti anno ex fructuaret, quoniam ita esset percipere fructum temporis non sui, atque abutire conducta præter consuetudinem patris familias, cum Appaltator dicatur procurator locatoris in rem suam, seu dominus illius juris pro eo tempore, juxta tamen modum quo ipse locator ipsa re uti solitus est. Secus autem cessante abusu & fraude, ex altera consuetudine à jure, præsumpta, quia si fortuna præbet, per aliquos mercatores circa finem unius appaltus, magnam mercium quantitatem introduci, non videtur prohibendus ejus beneficio uti, etiamsi fortuna prædicta coadjuvata esset ab aliqua ipsius Appaltatoris industria, & diligentias; Quoties enim cessat ratio abusus ut supra, & successivè fraudis ex illo resultantis tunc hoc fortunæ beneficium sibi non est tollendum, ideòque curandum non est de accessorio seu consequutivo præjudicio successori Appaltatori resultante, & hanc dicebam veram ac genuinam distinctionem, quoties actus esset sincerus, à casu, & fortunæ beneficio proveniens, & non alias ut infra.

Difficultatem tamen levem habebam in id, quod ex plurium testium, quamvis non integram fide dignorum, & depositione, à pluribus tamen conjecturis, & præsumptionibus adminiculata, satis constare videbatur, dictam incertationem factam fuisse ab ipsomet appaltatore, qui nullam bullo solvendo, ita videtur id egisse in evidentem fraudem appaltus, cum tanta mercium quantitas verisimiliter esitabilis non esset in suo tempore, unde esset conferre suum jus in tempus inhabile, ac percipere fructum anni futuri, aut casus esset fortior quam ille de quo apud Franch. *d. dec. & in Cervien. saltum disc.* 112.

Unam tantùm responsionem (quatenus præsuppositum facti assisteret) pro hujusmodi objecto evitando substitere credebam, quod scilicet quamvis dicta incertatio fuisset notabilis quantitatis, attamen illa sequuta non erat in ipso limine expirantis appaltus, sed per quatuor menses antea, in quorum interstitio, si non in totum, saltem in magna parte merces prædictæ consumi, vel esitari verisimiliter potuissent, ut eventus comprobaverat; unde si aliqua minor pars invendita remanserat, præjudicium remanebat modicum, juxta subjectam materiam non considerabile, cum consueta hujusmodi appaltuum natura sit, ut prima tempora, ob Appaltatoris prædecessoris diligentias, sterilis minusque fructifera sint, compensanda cum ubertate ac majori utilitate ultimorum annorum seu mensium, ut habetur in Fulginaten. Salium *hoc eod. tit. disc.* 107. *& rn aliis*; Atque tunc Appaltoris successoris præjudicium in proposito consideratur, quando illud est magnum, satisque notabile, ut liquet ex Cobell. *ad Bullam d. c.* 46. *n.* 42. Alias enim cessante magno damno, ex quo etiam resultat præsumptio fraudis, & supplantationis, esset involvere mundum litibus, ac pervertere communem usum hujusmodi appaltuum, qui sic alias esent impracticabiles, unde totum discretè, atque cum debita moderatione intelligendum est sumpto semper principio à ratione abusus ut supra.

Quodque in præsenti damnum non esset magnum, ideòque fraudis, & supplantationis præsumptio non urgeret, justificari videbatur, ex eo quod idem Salvatorius, nedum se offerebat onus appaltus in se suscipere, ac successorem indemnem conservare, sed etiam lucrum scut. centum in singulis annis ei præstare, quæ oblatio, proposita causa, magnam fecit impressionem, unde rescriptum fuit pro concordia.

In consimili autem controversia coram me tanquam judice S. Sixti oretenus disputata absque formali discussione inter novum Appaltatorem bulli alearum, & eorumdem alearum revenditores, quibus ille prætendebat impedire venditionem alearum bullatarum per Appaltatorem prædecessorem, ob ingentem numerum, ex quo resultabat sui moderni appaltus supplantatio; Motivando dicebam quod contra revenditores ac similes nullum jus competeret neque impedimentum præstari posset, nisi probaretur collusio seu fraudis participatio, benè tamen, posita veritate asserti excessus, actio competeret contra Appaltatores prædecessores, ita præmaturum fructum colligentes pro tempore, quod non erat suum, juxta ea quæ habentur in Romana bulli alearum *& in d. Cervien. hoc eod. tit. disc. seq.* & 112. quia emptoribus vel chartariis sufficit solvisse gabellam bulli legitimis appaltatoribus; Ideoque mandavi quod viderentur tam libri prædecessorum Appaltatorum, quam etiam liberculi ipsorum revenditorum, ad duplicem effectum. Primò, nempè suspiciendi quantitatem alearum quæ vendi ac respectivè revendi solitæ sunt singulis mensibus; & secundò in quo tempore venditiones factæ sunt, ut ita ad fraudis, & supplantationis notitiam deveniretur. Potissimè quia in hac materia non cadit illa consideratio quæ in appaltibus dohanarum vel aliorum vectigalium cadere solet, ut scilicet casus præbeat appaltatori, etiam circa finem sui appaltus, traductionem magnæ quantitatis mercium quia nempè tunc advenerint flottæ ab Indiis, vel ab aliis regionibus appulerint naves mercibus onustæ, ex quarum introductione magnum Dohanerio seu Appaltatori lucrum resultet; Quia hic dici potest effectus aleæ, ac beneficium fortunæ quo Appaltator non est privandus, quamvis esset circa finem sui appaltus; Et in hac distinctione bonæ vel malè fidei, ac sinceritate actus, vel fraudis, consistere videtur hujus materiæ veritas; Non tamen audivi amplius de controversia actum, quia forsan hæc theorica ita genericè motivata, dedit causam concordandi, vel acquiescendi, ob congruam dictæ theoricæ applicationem ad factum.

ANNOT.

ANNOT. AD DISC. LXXVIII. LXXIX. ET CXII.

Contenta in his discursibus super facultatibus appaltatorum, circa finem appaltus remittendo gabellam in totum, vel in parte, sive alia faciendi ea, quæ præjudicare possent appaltatori successori; revera continent quæstionem potius facti, quàm juris, ex singulorum casuum circumstantiis decidendam; ideòque non de facili admittunt regulam certam, & generalem, atque error est procedere cum solis generalitatibus, cùm totum pendeat à bona, vel mala fide; Istaque potissimum regulanda venit à stylo, seu consuetudine appaltus, quonium si appaltator in fine sui appaltus, id agat, quia idem passus sit à prædecessore, adeout pro naturali consuetudine appaltuum, pluries enunciata, præsertim infra *disc.* 107. habendi scilicet primos annos ex ista causa potius steriles, & damnosos, compensandos cum ultimis annis ex eadem causas lucrosis, & uberis, ita proprium damnum compensare voluerit; tunc justum non esset, ut illi denegaretur hujusmodi compensatio; secus autem cessante hac ratione, quæ propterea materiam, seu quæstionem regulare debet.

ROMANA BULLI ALEARUM PRO OSPITALE SANCTI SIXTI CUM JOANNE AZEVEDO APPALTATORE.

Casus non decisus ob concordiam.

Conductores seu Appaltatores gabellarum seu vectigalium, An possint in fine appaltus gabellam, seu vectigal diminuere, ut ita frequentior sit rerum gabellabilium usus, ex quo locatoris vel appaltatoris successoris præjudicium, & suplantatio resultet.

SUMMARIUM.

1 Facti series.
2 *Conductor durante conductione nihil facere potest quod præjudicet locatori, vel successori in conductione.*
3 *De ratione, ob quam Appaltatores gabellarum, & vectigalium non possunt diminuere gabellas, & onera.*
4 *Augmentum oneris seu gabellæ continent conductoris præjudicium, itaut pensionis remissionem prætendere valeat.*
5 *Utilitas appaltuum consistit in jure vendendi ac majori, vel minori venditione.*
6 *Vectigal quod solvitur pro bullo alearum lusoriarum est potius pœna quam gabella.*
7 *Appaltator salis an posit in fine appaltus illum vendere pro minori pretio.*
8 *Auctoritas consulentium suspecta, & modicæ fidei.*
9 *De differentia venditionis mineralium, & mercium subjectarum appaltui, quæ sit forensibus non subditis, & quæ sit subditis.*
10 *Conductor potest ut ire conducta, sed non abuti, quoties abusus alteri præjudicet.*
11 *Pretia taxata per Principem vel magistratum non possunt per venditores quamvis volentes minui.*
12 *Quomodo practicanda sit hæc prohibitio.*

DISC. LXXIX.

1 Erecto per Sixtum V. Hospitale ad eximium charitatis opus subsistendi pauperes, qui ob decrepitam ætatem vel infirmam valetudinem victum proprio labore sibi parare non possunt, inter alios redditus dicto Hospitali ultra aliud vectigal lignorum, de quo in Romana appaltus lignorum *hoc eod. titul. disc.* 81. assignavit etiam ac elargitus fuit quoddam vectigal, consistens in bullo alearum lusoriarum, unius nempe julii pro quolibet bullo, seu sigilo sine quo, sub gravibus pœnis, in Urbe & Statu Ecclesiastico, prohibitum est ludi posse. Cùm autem de anno 1647. Gubernatores Hospitalis concessissent Joanni Azevedo ad novennium in appaltum bullum prædictum seu jus bullandi sub annua pensione scut. circiter 5. mill. sub eo pacto inter cætera, quod in ultimo quatrimestre, dictum jus bullandi exercere nullatenus posset, consuetum verò alearum pretium, præsertim in Urbe, esset juliorum duorum pro quolibet fasciculo, vulgò *mazzo* nuncupato, ex quibus unus julius constituitur ex pretio extrinseco ratione dicti vectigalis seu bulli, sine quo nec vendi possunt neque cum eis ludi; Circa ultimum annum appaltus, conductor curando fabricari extra Urbem in aliquibus locis Status, & præsertim in Oppido Ronciglioni, quasdam aleas inferioris conditionis, quarum intrinsecum pretium erat dimidio inferiùs illis quæ in Urbe fabricantur, atque ingenti hujusmodi generis quantitate introducta & bullata, illas vendere cœpit ad rationem unius tantum julii pro quolibet fasciculo, de qua innovatione conquerentibus Gubernatoribus Hospitalis, ac etiam alearum artificibus Urbis, utpotè utriusque partis supplantationem continente, Judex dicti Hospitalis, qui tunc erat insignis I. C. & hujus Curiæ Advocatus Concistorialis *Vermigliolus* auctor consiliorum Appaltatori prædicto inhibuit, ne consuetum pretium in aleis vendendis diminuere posset, eoque petente moderationem dictæ inhibitionis utpotè restrictivæ illius facultatis, quæ durante appaltu liberè ab eodem Hospitali sibi concessa fuerat, hinc proinde introducta desuper disputatione.

Pro Hospitali scribens, etiam cum sensu veritatis, justam dicebam inhibitionem, vero juris assumpto, ut con-
2 ductor non possit durante conductione aliquid facere, quod ea finita præjudicare possit locatori, vel successori in conductione, quia esset conferre suam facultatem in tempus inhabile, ac percipere ex re conducta fructus ultra tempus suæ conductionis ad text. *in l. & hæc distinctio, §. cum fundum, ff. locati*, ubi Bart. Castrens. Salicet. & alii, idem Castrens. *cons.* 310. *lib.* 2. Ludovic. *dec. Perusina* 62. Marta *voto* 149. *n.* 4. Surd. *dec.* 131. *num.* 6. Franch. *dec.* 96. ubi in specie appaltatoris gabellæ farinæ seu macinatus, ut non possit remittere partem gabellæ, si ex hujusmodi remissione præjudicium appaltui pro tempore futuro resultet, cujus auctoritate ita generaliter firmat Cobell. *ad Bullam boni regiminis c.* 46. *n.* 42.

Præjudicia verò multa deducebam, primum nempè ex consuetudine, quæ inducebatur emendi aleas longè minori pretio, cum quo populi assueti, difficilus deinde inducerentur, finito appaltu ad illas emendas pro cariori pretio antiquo cujus alteratio videretur species novæ gabellæ seu augmenti, quod nedum populus à frequentiori usu retrahere, sed etiam communicationem parere solet; Unde propterea omnium Europæ Principatuum observantia
3 docet, Publicanis seu vectigalium appaltatoribus prohibitum esse facere diminutiones generales, utpotè Principis præjudicium continentes, ex jam dicta ratione, ratione, quod populi diminuto oneri assueti, non de facili inducuntur ad statum antiquum, ut præsertim de hujusmodi prohibitionibus habetur in legibus Hispaniarum, de quibus Guttier. *de Gabellis q.* 136. *n.* 27. *& per tot.*

Hinc habemus, quod si durante appaltu vectigalis, seu alterius oneris, Princeps illud augeat, quinimò augmenti rumor exoriatur, id reputatur Appaltatori præjudiciale, ex jam dicta ratione, quod populi ob majus gravamem, abstinent ab earum rerum frequentiori usu, ex quo vectigal exigitur ex deductis per Annam *allegat.* 21. Eugen. *cons.* 51. *lib.* 1. Marcian. *cons.* 7. *tom.* 2. & alios Igitur certum erat præjudicium Hospitalis pro tempore futuro circa venditionem alearum consueto pretio, ubi populi cum longè viliori assueti sunt.

Alterum locatoris in appaltu præjudicium dicebam il-
4 lud, consideratum apud Franch. *d. dec.* 96. quod lusores, & alii hoc infimo pretio allecti, ad superabundantiam de hujusmodi aleis se providerent, ita & taliter, quod pro primis annis novi appaltus, nulla vel satis modica futura esset alearum de novo bullatarum venditio, unde appaltus remaneret inutilis, cum ejus utilitas tota consistat in jure vendendi, ac majori vel minori smaltimento, juxta *cons.* 156. Soccin. *lib.* 2. ut in præcedentibus discursibus *hoc eod. tit.* occasione appaltus Salium, vel aliorum mineralium frequenter deductum habetur; Quod evidenter convinci dicebam ex pacto expressè adjecto, ut non possit Appaltator in ultimo quatrimestre jus bullandi exercere, cum hoc ad aliud referri non possit nisi ad occurrendum dicto præjudicio, quod est indubitatum.

Tertium præjudicium resultabat ex opificii destructio-
5 ne, quia cùm impossibile esset artificibus, & alearum compositoribus illas conficere, & vendere pro illo solo julio, quem pro bullo seu gabella solvere debebant, neque pro majori pretio invenirentur emptores, dum isti eamdem mer-

mercem pro dicto viliori ab eodem appaltatore habere poterant, de necessitate artifices cogebantur opus dimittere, aliamque artem assumere, unde finito isto appaltu, jus bullandi ex defectu materiæ remaneret, saltem per aliquod tempus.

Quartò, etiam ponderabam Sixtum V. hujusmodi onus non imposuisse per viam vectigalis seu gabellæ, sed per viam pœnæ, ut scilicet populi ab alearum usu abstinerent, vel facilius retraherentur *ut disc. seqq.* proindeque ludentes hujusmodi pœnam sentirent piis usibus applicatum, ex eadem fortè ratione; Ideoque cùm id respiciat bonum publicum, nec Appaltator, neque ipsimet Gubernatores Hospitalis, inconsulto Principe hujusmodi pœnam remittere poterant.

Hinc nullatenus obstare dicebam auctoritate Ruini *cons.* 74. *vol.* 1. quæ in contrarium pro unico fundamento adducebatur, ubi in specie agitur de Appaltatore salis non prohibendo per locatorem in ultimo semestri vendere salem in ea majori quantitate, qua potest, assignata ratione, quod actum licitum faciat rem suam vendendo, Omisso enim, nihil, vel modicum in judicando deferendum esse auctoritati hujusmodi consulentium, non ad veritatem, sed pecuniæ & clienti servitium, multaque non vera pro ingenii ostentatione assumentium, ut quotidie experimur; Unde propterea consulentium auctoritatem suspectam meritò dicunt nostri, ut apud Casanatt. *cons.* 25. *num.* 26. *lib.* 1. Franch. *decis.* 441. *numer.* 4. Caball. *resol. crim.* 287. *num.* 85. *decis.* 438. *part.* 9. *retention. num.* 12. atque apud me semper nulla visa est, parum laudando judices cum consulentibus eorum vota efformantes, cum distinctione tamen inter consilia ad veritatem, & alia ad clientis seu causæ servitium.

Dicebam Ruinum loqui in casu diverso, de venditione scilicet salis forensibus non subditis, quorum respectu nul-
8 la militabat ratio vectigalis, seu juris publici, cùm illi non subjaceant necessitati emendi privativè à manibus Appaltatoris salem pro pretio alterato, in quo vectigal consistit, ut sæpè ad materiam salinarum hoc tit. Sed emunt hujusmodi materiam tanquam simplicem mercem, quam suo libito alibi emere possunt, itaut major vel minor venditio resultet à diligentia, & industria Appaltatoris; Quo impedito, non per hoc exteri impediuntur aliunde eamdem mercem habere, nec propterea coguntur illam à successore in appaltu suscipere, ut est in populis subditis, ideoque casus est omninò diversus, longè diversam habens rationem. Licèt enim etiam forenses superabundè provisi de hac merce in appaltu præcedenti, abstineant ab illa emptione, quam in tempore subsequenti fortè aliàs facturi essent. Nihilominus hoc est quodam prejudicium remotum ac omninò incertum & eventuale, quia possent etiam non emere ab eo, sed in aliis locis, & provinciis, & sic non est dare casum, quod conductor supplantet locatorem, seu successorem in conductione cùm præmatura collectione illorum fructuum consistentium in Regalia magis quàm in ipsa materia, quos in tempore sequenti esset successor omninò percepturus. Et ex qua ratione, in appaltibus præsertim salis, observantia docet, quod Appaltatoribus, imminente fine appaltus permittuntur pro quocumque pretio venditiones salis invenditi extra provinciam seu Principatum nullatenus verò intra provinciam, & cum subditis, & hæc videtur verissima distinctio.

9 Replicabat Appaltator se non diminuere bullum, seu vectigal, quod integrum exigebat, se condonare materiam, quam utpotè suam, etiam in mare proiicere poterat, ex vulgato axiomate quod quilibet est rei suæ moderator, & arbiter. Sed satis frivola videbatur replicatio quia hoc non
10 esset uti sed abuti, quod conductor facere non potest, ut admittit idem Ruin. *dicto cons.* 74. quoties abusus potest alteri præjudicium inferre. Quilibet enim potest proiicere suum in ejus solum præjudicium, non autem alterius. Unde quando actus facienti non prodest, & alteri nocet, continere dicitur fraudem, & æmulationem ad communiter notata *in l. altius C. de servitutibus & aqua*. Accedente præsertim omnimoda improbabilitate, quod vir sagax & industrius ita suum proiicere velit, atque donare incognitis nullas gratias referentibus, ideoque lex imposita diceretur verbis, & non rebus. Siquidem appaltatores solis & aliarum hujusmodi rerum diminuendo pretium consuerunt, dicere posset, ita exigere integrum vectigal Principis, sed condonare ipsam materiam, ejusque pretium intrinsecum, quod est suum, sed quia hoc Principi præjudicat, permittendum non est.

Ad quod, cum fortioribus terminis probandum, deducebam, id quod in praxi receptum habemus in victualibus, aliisque rebus humani usus, nam taxato per Principem vel Magistratum certo rerum pretio, non licèt pro minori vendere, non obstante ratione prædicta, quod quisque potest suum profundere, ex alia validiori ratione boni seu favoris publici, quia manutenendi & invitandi sunt mercatores, ut Civitas omni tempore abundet, aliàs enim rustici vel transeuntes, certo tempore venderent viliori pretio, hujusmodi verò affluentia deficiente, Civitas periret, ex deductis per Bovadil. *lib.* 3. *politicarum cap.* 4. *n.* 65. *cum seqq.* & vidimus practicatum in Urbe, quod cùm aliqui pistores vendere vellent panem pro viliori pretio, danduodecim vel quindecim panes pro quolibet julio, cujus pretium pro decem tantùm panibus; certi & determinati ponderis taxatum est, fuit eis prohibitum.

Subjungebam tamen, eodem sensu veritatis retento, prohibendam non esse Appaltatori industriam, & diligentiam, habendi & vendendi aleas exteras pro minori pretio, quàm vendant chartarii Urbis; Aut enim dictæ aleæ exteræ sunt æqualis bonitatis, & laudanda est industria, & diligentia Appaltatoris in reprimendo artificum monopolium, & injustitiam, Aut sunt inferioris conditionis, & non præjudicat fabricantibus cartas bonas, quod inferiores minori pretio vendantur, ut de mercibus, & victualibus passim habemus, habentibus varia pretia, juxta eorum majorem, vel minorem bonitatem; Neque ex hujusmodi pretii diminutione lusores ab onere, seu pœna relevantur, quia hujusmodi aleæ inferioris qualitatis facilius consumuntur, atque minori tempore durant, unde id quod solvunt intensivè, solvunt extensivè; Ideoque dicebam, pro meo judicio capiendam esse diligentem informationem de vero valore dictarum alearum exterarum, quanti scilicet Appaltator in earum constructio seu emptione, & vectura impendat, eique inhibendum, ne minori pretio vendat, quam importet pretium extrinsecum ratione bulli, & dictum pretium intrinsecum ratione materiæ; Et in hoc persistebat etiam doctus Judex. Sed quæstio finem habuit quia idem Appaltator ad aliud novennium renovavit appaltum.

ROMANA BULLI ALEARUM PRO HOSPITALI S. SIXTI, ET SOCIETATE CONFALONIS, CUM CAMERA SEU OPPOSITORIBUS.

Discursus loco supplicis libelli ad Sanctissimum.

An ille, cui aliquod vectigal seu aliud jus concessum est pro universo Statu Ecclesiastico, valeat idem vectigal seu jus exigere in ea parte seu ditione, quę de tempore concessionis, tanquam infeudata non reputabatur de statu, deinde verò per devolutionem, vel ex alio titulo cum illo incorporata est, seu aliàs eodem modo regitur.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *An Civitas, seu provincia addita Regno cadat sub legibus Regni.*
3 *Quando est per viam devolutionis; seu reversionis ad primævum statum, non dicitur additio.*
4 *Bullus alearum non vectigal sed pœna.*
5 *De ratione, ob quam in ditione Bononien. Ferrarien. & Urbinaten. non exiguntur hic bullus alearum, & alia onera.*

DISC. LXXX.

1 Juxta seriem de qua *disc. præced.* Sixtus V. ad reprimendum ludum alearum, atque ita aliqualiter puniendum illos lusores, cum quibus ex defectu probationum, seu aliàs practicari non possint aliæ pœnæ in banniment s contentę, imposuit pro Urbe, & universo Statu Ecclesiastico quodam vectigal, seu onus unius julii pro quolibet fasciculo, vulgò *Mazzo* nuncupato, sub gravibus pœnis adjectis judentibus cum aleis non habentibus Appaltatoris bullum, quod designat dicti julii solutionem; emolumenta verò exindè percipi consueta, nunquam Cameræ incorporavit, sed tanquam speciem mulctæ applicavit per aliquos annos

annos diversis locis, vel operibus piis, deinde verò perpetuò istud jus concessit Hospitali pauperum mendicantium Sancti Sixti, & Societatis Confalonis pro quibusdam respectivè ratis inter se. Cùm autem de eo tempore Status Castri usque à temporibus Pauli III. infeudatus Duci Parmæ, ab isto regeretur omninò independenter ab Officialibus, & Ministris Papæ, itaut, tam quoad justitiæ administrationem, quàm quoad vectigalia aliaque onera, sive de jure, sive de facto (quod mihi ignotum est,) reputaretur pars distincta à Statu Ecclesiastico, & sub eo non comprehensa, eodem modo, quo reputatur Ducatus Parmæ, & Placentiæ, idcircò in Statu prædicto, usus alearum habitus sempet fuit à dicto bullo immunis; Præbente autem casu in chronicis notorio, quod idem Status committeretur gubernio, & administrationi Gubernatoris Viterbii sub directione Sac. Consultæ, ita & taliter quod reputaretur tanquam pars reliqui Status Ecclesiastici immediati, proindeque appaltatores dicti bulli istum exigerent, & practicarent, eo modo quo in reliquo Statu, Hinc post aliquos annos prætendere cæperunt, vel ejusdem Status populi, vel Camerales, ibi continuari debere usum alearum absque dicto bullo, sicuti retroactis temporibus practicatum fuerat, sub eo prætextu, quod sub dicta impositione, vel respectivè concessione facta per Sixtum V. ista pars comprehensa non esset, utpotè de eo tempore à Statu dismembrata.

Unde occasione recurrendi ad Papam, in supplici libello legali porrecto eidem, qui justam reputando Hospitalis, & Societatis petitionem, oretenus Thesaurario mandavit, ut continuaretur in exactione dicti bulli, eo modo, quo per plures annos post dictam unionem, seu incorporationem practicatum fuerat; Cùm sensu etiam veritatis, scribens pro dictis locis piis, dicebam ex duplici fundamento improbabilem esse dictam oppositionem. Primò, quia non agebatur de novi dominii acquisitione per viam unionis, seu formalis additionis, itaut intraret quæstio; de qua in Urbinaten. prædii *sub tit. de feud.* ad materiam bullæ Baronum *dis.* 83. & in decisionibus desuper editis post Paitell. *disc.* 50. & 51. An scilicet provinciæ, vel Civitates de novo additæ Regno, vel Principatui, cadant sub legibus, privilegiis, vel respectivè oneribus antiqui Regni, vel Principatus ante additionem, Sed agebatur de reversione ad priorem causam, seu statum, tanquam per remotionem obstaculi resultantis
3 ab infeudatione, causante quamdam accidentalem separationem, itaut facto casu devolutionis, seu incamerationis, revera dici non posset additio novæ provinciæ vel ditionis, juxtà ea quæ habentur in eadem Urbinaten. ac etiam Romana seu Status Ecclesiastici infeudationum *eodem tit. de feud. disc.* 61.

Et sic dum concessio est pro universo Statu Ecclesiastico, ista pars venire dicitur tanquam membrum sub corpore, quamvis de tempore concessionis, tunc sub eo non comprehenderetur, quoniam attenditur causa universalis, non autem accidentalis alteratio, quæ sicuti potest se habere ad augmentum, ita etiam ad decrementum. Unde quemadmodum si per Papam successorem aliquam Civitas, vel provincia, in qua hujusmodi vectigal exigi consueverat, infeudata esset per viam feudi dignitatis, ita & taliter quod, excepto alto dominio, in reliquis quoad onera & alia, importaret separationem à reliquo Statu, non posset concessionarius conqueri de diminutione, ita sibi denegandum non est augmentum, vel regulam text. *in leg. secundum naturam &c.* seu juxtà receptam propositionem quam habemus *ex l. Præses, Cod. de fideicommiss. cum concord.* ut læsio vel præjudicium allegari non possit ex actu, vel alteratione, quæ æquè poterat se habere ad commodum, vel incommodum, seu damnum, vel utilitatem.

Secundò, magis ad rem quod non ageretur de simplici vectigali, seu gabella impofita in loco, itaut intraret quæstio, An extenderetur ad loca addita, & per impositorem non contemplata, sed potius de quadam pœna seu mulcta, quam cumulativè ad aliàs pœnas contentas in banniment is, Papa lusoribus, ad eos reprimendos, infligere voluit, ut
4 in puncto advertitur per Rotam in Romana appaltus 22. Junii 1657. coram Dunoz. impress. apud Censal. *in repet. l. unic. C. si quis Imperatori maledix. fol.* 98. & *inter suas decis.* 1003. ubi ex dicta ratione deciditur, hujus bulli Appaltatori non competere prætensum defalcum ob banniminta prohibentia ludum alearum in anno Jubilæi.

Si ergo est species pœnæ adjectę pro bono regimine subditorum, quod designat dicti julii solutionem; emolumenta verò exindè percipi consueta, nunquam Cameræ incorporavit, sed tanquam speciem mulctæ applicavit per aliquos dem Principis regimine viventibus cum quibus pariformiter justitiam ministranda est, & consequenter ista ratio, seu causa universalis debet solum spectari, Absurdum enim, ac aliàs omninò incongruum esset, quod inter pariformiter Papæ subditos, quinimò sub eodem gubernio viventes, aliquibus ludus esset prohibitus, & non exercibilis, nisi saltem cum hujus oneris solutione, aliis verò licitus, ex recepto juris axiomate, quod dispositio æquè respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare.

Neque alicujus momenti videbatur, quod hujusmodi locorum incolis dictus alearum usus absque hujusmodi oneris supportatione aliàs esset permissus, quodque ob jus redimendi dari posset casus reversionis hujus Status ad priorem naturam; & sub regimine feudatarii. Quoniam ubi Papa committit feudatario majori regimen aliquorum populorum, sollicitus non est, quomodo vivant, sed confidit de Domino mediato, ut practicatur in Regno Neapolitano, In Ducatu Parmæ, & Placentiæ, ac practicatur in Ducatibus Ferrariæ, & Urbini; Sed quando ipse per seipsum ejusque Præsides, & Officiales tale regimen habet, tunc istud est uniforme quoad omnes sub eisdem legibus, & prohibitionibus vivere debentes, donec ista causa, seu ratio universalis durat.

Major difficultas resultabat ex contraria observantia 5
Ducatum Ferrariæ, & Urbini quorum devolutio post dicti oneris indictionem sequuta est, itaut jure reversionis ad priorem causam effecti sunt de Statu Ecclesiastico ex deductis in Urbinaten. *sub tit. de feud. disc.* 83. & tamen non veniunt sub hoc onere, tollebatur verò difficultas ex particularibus facti circumstantiis, ex quibus etiam Civitas Bononiæ cum ejus comitatu, seu legatione non venit, tam sub isto, quàm sub reliquis oneribus, & collectis Status Ecclesiastici, Quod scilicet Pontifices dictam Civitatem aliàs pro Republica se gerentem, seu sub propriis Tyrannis rectam, & ad Sedis Apostolicæ obedientiam reversam, relinquere voluerunt in suo consueto statu, etiam cum monetis diversis, & sub diverso modo supportationis publicorum onerum, Cardinali Legato faciente quandam figuram Principis particularis illius ditionis; Idemque & fortè cum amplioribus privilegiis concedere voluit Clemens VIII. Ferrariensibus, ut continuarent in eorum primævo statu, quodammodo separato à reliquo, per ipsum Papam, directè, & immediatè gubernato, Atque adin star, idem concessit etiam Urbanus Octavus pro Statu Urbini, in quibus Cardinalis legatus facit eam figuram, quam respectivè Dux ante devolutionem faciebat, ex iis, quæ habentur Ferrarien. *sub tit. de Jurisdict. & foro compet.* itaut licet revera sint de Statu Ecclesiastico, qui est unus & idem, cùm non possit Papa esse Dominus, & Feudatarius, attamen ex quadam fictione censentur durare in antiqua separatione, quod in præsenti dici non potest de hac parte, dum regitur sub S. Consulta, tanquam reliquus Status immediatus.

ANNOT. AD DISC. LXXX. & LXXXVII.

Ad materiam hujus discursus, ut in eodem quoque advertitur, conferunt ea, quæ habentur *l.* 1. *de Feud. disc.* 83. in proposito legum, & edictorum Regni, vel Principatus, an comprehendant Civitates, vel Provincias de novo additas; Ac etiam circa modum additamenti, conferunt distinctiones deductæ *disc.* 29. *de Præem.* an scilicet sit per viam reversionis, vel omnimodæ incorporationis, tanquam per speciem alluvionis, ut omnes partes constituant unum, & idem corpus, vel potius per alteram speciem unionis, per quam quælibet Provincia, vel pars constituit suum corpus distinctum, ex ibi ponderatis.

ROMANA APPALTUS LIGNORUM, INTER HOSPITALE S. SIXTI, ET VENANTIUM MAJOREM OBLATOREM CUM ANTONIO SCARONIO, & SOCIIS.

Motiva, & votum.

De solemnitatibus necessariis in locatione vectigalium, quando, non à fisco, sed à privato possidentur.

Et quid si ab Hospitali, vel pio loco; Et de locatione bonorum, & jurium Ecclesiæ.

Quando Regalia possessa per privatum desinant esse Regalia, eorumque nomen & prærogativam amittant.

Et aliqua de materia novæ additionis post factum appaltum.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Appaltus debetur illi, qui majorem validam oblationem fecit.*
3 *Quando scriptura conventa non est ad substantiam, sed ad probationem contractus, ejus omissio non tollit perfectionem actus.*
4 *Inhibitio* prout de Jure, *non afficit, nisi quatenus de jure afficere deberet.*
5 *De solemnitatibus necessariis in locatione vectigalium, & num.14.*
6 *Quid ubi vectigalia non sunt penes fiscum, sed penes privatum.*
7 *De solemnitatibus requisitis in locatione bonorum Ecclesiæ vel Hospitalis, & n.9. 13. & 16.*
8 *Hospitalia, & pia loca videntur regulanda jure Universitatum.*
9 *An solemnitates requisitæ in alienatione bonorum Ecclesiæ sint in usu, & n.13.*
10 *Negativa solemnitatum adhibitarum quando probetur.*
11 *De differentia inter observantiam interpretativam, & præscriptivam, & n.18.*
12 *De privilegio addictionis in diem competente fisco, vel minori, an competat Hospitali, & Ecclesiæ, & quando dictæ addictioni sit locus, & n.24.*
13 *De solemnitatibus requisitis in locatione vel alienatione bonorum Ecclesiæ, & n.16.*
14 *Declaratur, quando in locatione vectigalium vel rerum fiscalium non requirantur solemnitates, & n.19.*
15 *Regalia an amittant suam naturam, & privilegia, quando possidentur per privatum, & n.20.*
16 *De conclusione, de qua n.9. & 13.*
17 *An solemnitates de iure requisitæ in alienationibus bonorum minorum hodie sint in usu.*
18 *De differentia inter observantiam præscriptivam, & interpretativam, & n.11.*
19 *De conclusione, de qua n 7. & 14.*
20 *De conclusione, de qua n.15 & 22.*
21 *Vectigalia licet sint de Regalibus, possunt esse privatorum, & Communitatum.*
22 *De eadem conclusione, de qua n.15. & 20.*
23 *De ratione dictæ conclusionis, quare scilicet penes Principem dicantur Regalia, & penes alios non.*
24 *De additione, de qua n.12.*
25 *Actus minus solemnis de æquitate substinetur, quando constat cum bona fide gestum esse.*
26 *An & quando in judicando sequenda sit æquitas non scripta omisso rigore juris scripti.*

DISC. LXXXI. MOTIVA.

1 ERexit Sixtus V. de ann.1587. Hospitale pauperum mendicantium Sancti Sixti, cui pro dictorum pauperum substentatione, inter cætera assignavit duas gabellas, unam scilicet lignorum combustibilium, & non combustibilium, quæ ad Urbem per flumen, vel per terram introducuntur, & alteram bulli alearum lusoriarum, quæ per ejusdem Hospitalis Gubernatores concedi solent in appaltum, ad septem, ac plus vel minus annos. Et quando ad hujusmodi appaltus faciendos procedendum est, servatum aliquando constat præcessisse edicta impressa per aliquod tempus publicè affixa.

Ut super appaltibus lignorum de annis 1602.1610.1621. 1638. & 1656. habentur edicta impressa, quæ pariter habentur impressa super appaltibus bulli alearum de annis 1636.1645. & 1656. & in quo appaltu constat etiam de consuetudine faciendi edicta, *ex dec.376. p.4. rec.* ubi in specie de uno ex his appaltibus, neque constat, quod in aliis id servatum non fuerit, itaut probetur hujusmodi solemnitatis negativa, ut infra.

Terminato autem de anno 1657. ultimo appaltu lignorum, ac non reperto forsan novo oblatore pro convenienti pensione, gabella prædicta tenta fuit per Hospitale in administratione usque ad hunc annum 1665. in quo de mense Maii, Gubernatores, judicantes magis expedire illam concedere in appaltum, ad praxim id reduxerunt, concedendo gabellæ prædictæ appaltum Scariono & sociis ad septennium, pro annua pensione scutorum 5850. dictusque contractus, conclusus ac perfectus fuit sub die Mercurii 27. mensis prædicti in Congregatione habita in privata domo unius Gubernatoris, omittendo instrumenti stipulationem in gratiam ipsorum Gubernatorum pro aliquorum capitulorum reformatione, expressè tamen conveniendo, ut hoc non obstante, ex tunc contractus censeretur perfectus, & utriusque partis obligatorius.

Die 30. ejusdem mensis Consarinus obtulit in actis Notarii Hospitalis super dicto appaltu pensionum scut. 5900. & sic augmentum scutor. 50. atque dicto Scariono & Gubernatoribus oblationem intimando, protestatus fuit non procedi ad confectionem instrumenti, & à me judice hospitalis obtinuit decretum, dictam intimationem afficere prout de jure, qua inhibitione non obstante, sub die 2. Junii processum fuit ad dicti instrumenti celebrationem, unde Consavinus prætendens hoc fuisse attentatum, litem instituit coram dicto Judice, eaque pendente, Venantius sub die 7. Julii sequentis aliam fecit in dictis actis oblationem scutorum 5950. petendo dictam ejus oblationem tanquam majorem recipi, ac appaltum sibi adjudicari; Undè ego tanquam dicti hospitalis Judex auditis pluries partibus hincinde, habitoque colloquio in Congregatione cum Gubernatoribus, sub die 7. Septembris per modum provisionis, ac sine præjudicio jurium partium, decrevi affigi edicta pro nova accensione candelæ certis die, hora, & loco facienda, & recipi oblationes, ad effectum, ut de eis haberetur ea ratio, quæ de jure habenda erit; In cujus decreti executionem, affixis edictis, atque statuta die & hora, facta accensione candelæ, idem Venantius ibidem præsens, approbando dictam oblationem aliàs factam, alio non comparente remansit major oblator.

His stantibus, introducta causa coram me ad veritatem eruendam edidi motiva ut sequitur.

Decisio hujus controversiæ pendere videtur à puncto validitatis vel invaliditatis dicti primi appaltus, Si enim esset invalidus, de plano resultaret, nullum jus conductoribus quæsitum esse, ideòq; instrumentum initum cum Gubernatoribus non suffragari, sed appaltum debitum esse illi, qui validè, & cum debitis solemnitatibus est major oblator. Ut in individuo consimilis appaltus dictæ alterius gabellæ bulli alearum facti per Gubernatores istius Hospitalis habetur *d. dec.136. par.4. rec.* & pro absoluto supponitur apud Marin. aliosque scribentes apud eum *resol.46. & 147. lib.1.* & Cohel. *ad Bullam boni Regim. c.49. n.8.* ubi agitur de materia addictionis in diem admittenda vel neganda, quoniam semper præsupponitur, actum validè, & cum debitis solemnitatibus initum esse, in quo tantùm casu intrat quæstio addictionis, nullatenus cadens in casu nullitatis.

Pro invaliditate duo fundamenta ponderari possunt, unum quod re integra, & antequam ad instrumenti confectionem processum esset, spreta fuerit major oblatio, præsertim dum aderat inhibitio per Judicem admissa, prout de jure; Alterum verò, quod servatæ non essent debitæ solemnitates, illa præsertim affixionis edictorum, quibus mediantibus ad omnium notitiam futurus appaltus devenire potuerit.

Primum fundamentum, etsi primo aspectu magis speciosum, non tamen videtur considerabile, quia cum contractus esset jam perfectus usque à die 27. mensis Maii, non poterant Gubernatores ab eo recedere, datamque fidem violare, atque tollere jus Appaltatori jam quæsitum, nam quo magis agitur de Ecclesia, vel loco pio, eo magis data fides est servanda, ut punctualiter *d. dec.376. n.7. p.4. rec.* Nil obstante quod adhuc processum non fuisset ad confectionem instrumenti, quoniam istud non est de substantia contractus locationis, & conductionis, qui sine scriptura confici potest, eaque ad solam meliorem probationem efficacioremque obligationem, ac magis promptam executionem, fieri solet.

Et quando constat futuræ scripturæ conventionem initam esse, non ad substantiam, sed ad probationem contractus, actus ad text. cum ibi not. *in l.contractus, C. de fid. instrum.* & post antiquiores Gizzarellus *dec.75.* Thesaur. *dec.197.* Rovit. *dec.88.* Capyc. Latr. *consult.11.* Buratt. & adden. *decis.640. dec.20.* post Mangil. *de subhastat.* Romana pecuniaria 26. Junii 1654. Bichio, & passim.

Et ideò cùm ipsimet Gubernatores testentur de omnimoda perfectione contractus sub die 27. suspensa scriptura, gratia accomodationis aliquorum capitulorum, illisque nul-

nullum proprium interesse habentibus ob eximiam eorum nobilitatem, integritatem, & optimam conscientiam, omninò deferendum videatur, potissimè quia de eodem facto alii quoque ejusdem Hospitalis ministri testantur; Sequitur proindè dictam oblationem, cum inhibitione omnibusque subsequutis, tanquam in tempore inhabili, nullius esse ponderis, solumque cadere posse quæstionem addictionum in diem, de qua infrà, cum decretum Judicis esset, quod inhibitio afficeret, prout de jure, quo casu eatenus afficit, quatenus de jure offerentis petitio admittenda esset, ex deductis in terminis clausulæ *prout de jure*, per Barbos. *claus.115. num.12.* Rota *decis.94. part.11. recentior. in fin.* ubi de obligatio *prout de jure*, & in proximis appellationis admissæ cum clausula, *si & quantum*, add. ad Vestr. *lib.7 cap. ult. n.22.* & adden. Buratt. *dec.171. n.9.* ubi concordantes.

4

Difficultas autem esse videtur in altero fundamento omissarum solemnitatum, illius præsertim edictorum, cum subsequuta subhastatione, seu alio actu de consuetudine æquipollenti, qui loco subhastationis ratione consuetudinis reputari solet sufficiens, ex deductis per Cohell. ad Bullam *dict. cap.46. n.5. & seq. & n.10.*

Dictam verò solemnitatem esse necessariam, plura suadent. Primò, quia tractatur de locatione gabellarum, in qua subhastationis solemnitatem esse necessariam, statuitur *in l. licitatio, ff. de publican. & vectigal. l. penult. C. de vectigal. & Commiss.* & firmant DD. de quibus Mauson. *de caus. execat. lib.1. amplitat.30. n.11.* & Post *de subhast. inspect.3. n.54.* Unde cùm in præsenti agatur de appaltu gabellæ, videmur esse in casu.

5

Nil obstante, quòd dictæ auctoritates, & aliæ, su ponant gabellam esse penes fiscum vel Rempublicam, seu Communitatem, ut est earum natura, & consuetudo, quoniam esse penes privatum ex Supremi Principis concessione, tollere non videtur naturam Regaliæ, siquidem jus exigendi gabellam utpotè de Regalibus adhuc residet penes ipsum Principem, à quo jus abdicatum non dicitur, sed in Hospitale, vel alium privatum, videtur solum translatum ipsius Regaliæ commodum, firmo remanente ipso jure penes Principem, quem ita censetur exigere à populo gabellarum, dando brevi manu & per actum occultum ejus emolumentum pro eleemosyna huic hospitali, eodem modo quo dicendum esset, si super alicujus gabellæ vel vectigalis emolumentis Papa erigeret Montem, assignando Montistis ipsum vectigal, ut per seipsos administrarent, ac emolumenta perciperent, quia non per hoc vectigal desineret esse fiscale, & de Regalibus, ac pertinentiis Principis; Quod etiam comprobat observantia, quia ista vectigalia exiguntur manu regia, & cum bannimentis Camerarii eodem modo, quo reliqua vectigalia cameralia.

6

Potissimè quia Papa Sixtus, potius actum justitiæ, quàm puræ gratiæ & liberalitatis ita exercuisse videtur, quia cùm Princeps dicatur Reipublicæ maritus & populorum pater, sibi incumbit onus providendi populum omni alio auxilio destitutum ac alere eos, qui cum proprio labore victum sibi comparare non possunt, ut sunt illi mendicantes ob decrepitam ætatem vel infirmam valetudinem ad hunc statum redacti, qui permittendi non sunt ut ex ostiaria mendicitate vivant, neque per eos practicabili, ideòque est de rebus ad Principem spectantibus. Et nihilominus, loquendo etiam pragmaticè, juxta nostri sæculi abusum, sufficit dicere, conclusionem generaliter agere de gabellarum locatione, ideòque onus esse allegantis hanc limitationem, etiam cum specialibus auctoritatibus probare, Mantic. *dec.251. n.4.*

Secundò quia de jure statutum etiam est, eamdem solemnitatem requiri in alienatione, vel locatione bonorum Ecclesiarum & Hospitalium ut ex Munoz. & aliis plenè congestis per Post. *eodem tract. de subhast. inspect. 2. n.3.* ubi licèt declarare videatur, ut non procedat in locatione ad modicum tempus, attamen quicquid esset antiquitus in terminis *cap. Nulli, de rebus Eccles. non alien. & concord.* hodie dici non potest locatio ad modicum tempus, nisi ea, fit infra triennium, ubi verò illud excedit, venit sub nomine prohibitæ alienationis, neque jure locationis ad longum tempus reputatur per satis notam extravag. Ambitiosæ *de rebus Eccl. non alien.* ubi omnes, de quibus Merlin. *decis.826. decis.219. p.11. rec.* Bojanen. afflictus 5. Junii 1662. Albergato, & passim.

7

Tertiò quia iste plus locus continere videtur quamdam universitatem, seu communitatem per regales administratores rectam, ideòque dicta solemnitas requiratur, ex deductis per Post. *d. inspect.3. n.40. cum seq.* Cohel. *ad Bullam d. c.46. n.3. cum seq.*

8

Neque præmissis obstare videtur, quod, vel de jure canonico, vel de consuetudine, solemnitates aliàs de jure civili desideratæ, non requirantur in alienatione vel locatione bonorum Ecclesiæ ex deductis per Post. *d. inspect.2. n.13. & 18.* quoniam hæc responsio percutere potest secundum fundamentum, non autem primum, & tertium, quorum unum subsistere sufficit, præsertim quia in Statu Ecclesiastico, in quo jus canonicum, etiam in temporalibus potius attendendum est, in proposito non servatur, sed potius usu recepta est dispositio juris civilis in bonis Universitatum, ut per Cohell. *d. c.46.*

9

Ac ulterius, motivum contrariæ consuetudinis generalis, tollitur ex contraria observantia, seu consuetudine particulari hujus loci, de qua in præmarrata facti serie. Nil obstante replicatione, quod dicta observantia non probetur uniformis, & continuata in omnibus appaltibus, ut de jure requiritur ad consuetudinem inducendam, quinimò potius docetur de contrario, quod plerique adfint appaltus absque istis solemnitatibus initi.

Tum quia hoc ultimum assumptum nullatenus in facto justificatur, non per hoc enim, quod in aliquibus instrumentis dicitur præcessisse edicta, in aliis autem id non dicitur, ergo sequitur probari negativam, quoniam nulla necessitas cogebat id in instrumento asserere, atq; possunt insimul stare, edicta præcessisse, & de illis in instrumentis non fieri mentionem, ideòque dici non potest probata negativa, quæ tunc demum ex instrumentis vel scripturis probata dicitur, quando agitur de actu de necessitate justificando ex ipsa scriptura, ex qua & non alias de affirmativa constare deberet Surd. *dec.300. n.11.* Buratt. *dec.10. n.5. & seq. dec.20. n.7. & dec.120.* & est axioma quotidianum.

10

Tum clarius, quia non agitur de probanda vel inducenda observantia præscriptiva, vel consuetudine contra jus, ac novi juris inductiva, in quibus terminis hæc rigorosa probatio necessaria est, sed potius de observantia juris interpretativa vel corroborativa, seu impeditiva contrariæ consuetudinis, unde dum constat ita servatum esse usque ab anno 1610. ut supra, si qui diversi moderni actus contrarii darentur, esset potius allegare inconveniens, atque dici posse videtur fuisse in eis erratum, sicut in isto actu controverso erratum prætenditur.

11

Cæterum ubi etiam ob dictæ solemnitatis omissionem actus non omninò nullus censendus esset, adhuc tamen dicendum videtur esse locum addictioni in diem, cùm agatur de gabella, quæ dicitur de rebus fiscalibus ac Regalibus supremo Principi competentibus, in quibus videtur locum esse addictioni in diem, proindeque recipiendas esse novas majores oblationes ad text. *in l. si tempora*, ubi glos. Bart. *& cæteri C. de fid. instrum. & iure hast. fiscal. l.10. l. Lucius §. fin. ff. ad municip.* Alfar. *de offic. fiscal. glos.34. 9. speciat.* de Marin. *resol.46. n.2. l.1. & scribentes ibidem n.13.* Non obstante quod non agatur de fisco, sed de Hospitali, quia videtur adaptabilis eadem responsio, de qua supra *versicul. Non obstante*, &c.

12

Item Ecclesiæ, Hospitalia, & pia loca absque dubio gaudent omnibus privilegiis minorum DD. communiter *in l. in minorum C. in quibus caus. in integr. restit. non est necess.* Tiraquell. *privil. piæ causæ 142.* ubi Ricc. in addit. Rovit. *dec.90. n.7.* undè cùm hoc privilegium concedatur minori per text. *in l. & si sine dolo §. quæsitum ff. de minor.* de Marin. *d. resol.46. n.7. & 147. n.13.* & de consequenti competit huic pio loco.

Et licèt utroque casu, tam respectu minoris, quàm fisci, de hoc assumpto dubitetur, ubi præsertim res non est adhuc integra, quia deventum esset ad executionem contractus, nihilominus difficultas admittitur cum triplici temperamento. Primò nempè, ubi augmentum non est notabile. Secundò, ubi res non est integra. Et tertiò potissimè, ubi locatio facta est legitimis subhastationibus præcedentibus, atque congruo loco, & tempore, ut per Marin. *dicta resolut.46. n.8. & resolut.147. n.23. & in fin. ac per tot.*

Et ideò quicquid sit de primo extremo augmenti notabilis, quod in præsenti videtur dici non posse, cùm neque sit centesima portio, & sic quid modicum in jure non considerabile, cessant alia duo, quia de tempore facti additamenti res erat integra, cùm appaltus initiari deberet die prima Junii, atque dupliciter deficit alterum extremum necessarium, quod scilicet solemnitates, vel legales, vel consuetæ non præcesserunt, quodque appaltus factus non est in loco congruo, quia cùm omnes congrega-

tiones fieri soleant certis statutis, loco, die, & hora, in quadam scilicet mansione ipsius Hospitalis, & in die lunæ de mane, incongruè in omnibus ita gestum videtur, faciendo dictum appaltum extra locum & diem consuetum, dum id actum fuit in domo privata unius Gubernatoris die Mercurii, & forsan non in hora consueta.

Hæc sunt, quæ in sola ratione motivandi ad veritatem eruendam in præsenti controversia videntur hinc inde facere difficultates, pro quibus respectivè tollendis esse debebit munus utriusque partis defensorum, ut eis visis possit judex adhuc interminatus à doctis scribentibus magis illuminatus veritatem dignoscere, atque unicuique quod suum est, præbere. Desiderantur tamen responsiones cathegoricæ, ac strictè percutientes difficultates, cum auctoritatibus specialibus, quia regulæ generales possunt presupponi. His autem motivis communicatis, ac ponderatis responsionibus datis per scribentes, hinc indè edidi votum, ut sequitur,

VOTUM.

Editis motivis hujus controversiæ præcipuam difficultatem restringentibus ad punctum nullitatis primi appaltus, ob non servatas solemnitates in locationibus bonorum Ecclesiæ & Hospitalium, sive in appaltibus vectigalium requisitas, scribentes pro Scarione & sociis primis Appaltatoribus, quos motiva feriebant, plures dederunt responsiones, atque distinguendo primam speciem solemnitatum requisitarum in locationibus bonorum Ecclesiæ, vel Hospitalis, ab altera illarum, quæ in vectigalium appaltibus requiruntur.

Quatenus pertinet ad primam, dixerunt solemnitates de
13 jure civili in alienatione bonorum Ecclesiæ requisitas, super quibus ampliè auctoritates colligit Post. *de subhast. inspect.* 2. *n.* 1. hodie non requiri, vel de consuetudine, vel quia jus canonicum eas non curat, Redoan. *de rebus Eccles. non alien. q.* 24. *n* 39. Grat. *discept.* 479. *n.* 16. Mangil. *de subhast. q.* 29. *n.* 3. Post. *d. inspect.* 2. *n.* 13. quibus addi potest Ridolphin. *in praxi p.* 1. *cap.* 25. *num.* 60. quodque in omnem eventum id non procederet in locatione ad modicum tempus ex eodem Post. *n.* 4. & 5.

Quo verò ad alteram, dupliciter responderunt, primò scilicet id procedere in appaltibus vel alienationibus, quæ
14 fierent per procuratorem fisci, cujus facultas ita restricta est, non autem ubi fiunt per alium ad id deputatum à Principe, ex Aponte *cons.* 53. & 54. *l.* 1. & *de potest. Proreg. tit.* 4. *de regal. imposit.* §. 5. *n.* 30. *cum seq.*

Et secundò, ut id procedat, quando vectigal possidetur, & in appaltum conceditur per ipsum fiscum, secus autem si per privatum, cui Princeps concesserit, quia Regalia possessa per privatum amittunt Regalium naturam
15 & privilegia, & regulantur jure privatorum bonorum, allegando Isern. *tit. quæ sint regalia n.* 52. *in fin.* Lanar. *cons.* 34. *n.* 8. & *cons.* 39. *n.* 6. Rovit. *dec.* 72. *n.* 33. Franch. *dec.* 56. *num.* 16. Cutel. *dec.* 29. *num.* 3. Hodiern. *controv.* 45. *n.* 26. & 28. Montan. *de regal. in prælud. n.* 35. & 39. Lanar. jun. in addit. ad Lanar. Sen. *in c.* 1. *de success. feud. n.* 57. *in fin.* Quibus addi possunt Mastrill. *de magistrat. l.* 3. *c.* 10. *nu.* 335. & *l.* 1. *cap.* 11. *n.* 13. Bilott. *conclus. feudal.* 58. *nu.* 10. Amichang. *in rub. quæ sint regalia cap.* 2. *n.* 16. & 17. & *c.* 5. *n.* 59. Et magis ad rem Cuman. *cons.* 162. Roland. *consil.* 42. *n.* 33. & *sequent. lib.* 2. Venturin. *cons.* 21. *num.* 47. ubi quod hæc Regalia penes privatos venduntur & locantur jure aliorum privatorum bonorum.

Ad aliam verò difficultatem super addictione, cui re integra locum esse probatur in motivis adinstar minoris. Responderunt cessante læsione, id non esse admittendum post locationis contractum jam perfectum, ex collectis per Amat. *var. cap.* 38. *n.* 19. & de Marin. in locis allegatis in eisdem motivis.

Responsiones autem prædictæ, quamvis & doctæ & elaboratæ, nullatenus tamen satisfacere videntur, neque motivorum vim enervare; singulas etenim juxta præmissum ordinem examinando.

16 Prima responsio percutit solemnitatem prevenientem ex *auth. hoc jus porrectum*, *Cod. de Sacros. Eccles.* & in corpore unde sumit, & in hoc credo quod benè scribentes dicant, potissimè quia hodie post extravag. Ambitiosæ, omnes aliæ solemnitates etiam præscriptæ à jure canonico *in cap. nulli de rebus Eccles. non alien.* & *concordan.* dici possunt antiquatæ, cùm sufficiat servari formam dictæ extravag. consistentis potissimè in beneplacito Apostolico, quod justa causa concurrente, omnes aliàs solemnitates supplet Franch. *dec.* 163. *n.* 13. Duran. *dec.* 397. *n.* 8. & 459. *n.* 4. *dec.* 260. *n.* 6. *par.* 4. *rec. tom.* 2. 222. *par.* 7. & passim. Et ex hoc etiam pendet distinctio inter locationem ad longum vel breve tempus, ad effectum scilicet inspiciendi, quando cadat necne sub vocabulo alienationis, de qua loquitur text. *in d. auth. hoc jus porrectum*.

Verum non est iste casus, quoniam necessitas subhastationum, seu edictorum, aliorumque actuum publicationis, ac diligentiarum, non provenit ex dispositione dicti textus, sed ex ea necessitate, quæ tutoribus aliisque legalibus administratoribus incumbit, publicè & palam, ac præviis debitis & consuetis diligentiis vendendi seu locandi bona pupillorum, aliorumque sub legali administratione viventium, ut ita omnis deceptionis, & fraudis suspicio absit, & ne in administratorum arbitrio repositum sit hujusmodi actus clandestinos facere, ut benè Plottus *in tract. de in litem jurando* §. 5. *n.* 3 & 5. à quo desumit Munoz. *de ratioc. cap.* 16. *n.* 3. qui punctualiter agunt de Hospitalibus, eorumque administratoribus.

Et licèt etiam in minoribus ista subhastationis solemnitas videatur antiquata, ex deductis per Ciarlin. *controvers.* 217. *n.* 48. & 49. Ridolphin. *dicta part.* 1. *cap.* 15. *n.* 61. & 17
sequent. Baron. *de effect. minor. ætat. effect.* 3. *n.* 171. & *seq.* apud quos cæteri. Nihilominus rectè utraque opinio conciliari posse videtur, ut quælibet subsistineatur juxta usum, Si enim consuetum est dictas diligentias adhiberi, possunt illæ per administratorem sperni, si verò non sit consuetum, ad eas non tenetur. Unde cùm in hac facti specie prædecessores Gubernatores ita facere consueverint, non videtur quo ab isto laudabili usu deviari potuerit. Non capiendo mordicus consuetudinem tanquam hujus solemnitatis inductivam, itaut eam justificare oporteat cum suis rigorosis requisitis, sed tanquam interpretativam, seu 18
corroborativam ejus, quod de jure dispositum est. Sive ad impediendum illum contrarium usum, per quem juris dispositio cesset, ad quem effectum sufficit ita aliquando fuisse servatum, Caval. *dec.* 80. Cæsaraugustana portionum 16. Junii 1659. Albergato, & quotidie, cùm sit propositio qua nulla frequentior.

Fortius verò urgere videtur aliud motivum omissæ solemnitatis requisitæ in locatione vectigalium, quam ad solùm triennium faciendam esse cum solemnitate subhastationis vel alia æquipollenti, ad litteram probant text. *in l. penes* 4. *C. de vectig.* & *l. locatio alias licitatio ff. eod.* & firmant DD. allegati in motivis, ac alii, de quibus infrà.

Istud autem enervari non videtur ex prima responsione deducta ex Apont. *cons.* 53. & 54. & *de potest. Proreg. ubi* 19
supra, quoniam, ut clarè patet ex eodem Apont. præsertim hoc secundo loco, ipse loquitur de illa venditione, vel concessione, quæ fieret per procuratorem specialem ad id deputatum per ipsum Principem, quia sicuti iste non est ligatus solemnitatibus, ita videtur noluisse ligare ejus procuratorem, cujus fidem ad illum actum probavit, & sequutus est; Ac etiam quia Princeps ita dicitur contrahere jure privati, atque procurator gerere actum jure mandati dati ab homine, quod differt à mandato dato a lege; Sed hoc nil commune habet cum casu nostro, in quo agitur de Oeconomis hospitalis, quos non dubitatur esse administratores legales, *l. Orphanotrophos*, *C. de Episcopis*, *& clericis cum concord.* Igitur hæc responsio corruit ex totali defectu applicationis ad casum; Tunc enim dicta conclusio procedere videtur, quando ipse Princeps, volens aliquam particularem concessionem, seu venditionem facere, ad illum actum præcisum deputat procuratorem, ut frequenter practicatur in Urbe in appaltibus dohanarum, seu thesaurariarum, quia ubi Papa solemnitates subhastationum non adhiberi mandat, facit Chirographum particulare Thesaurario, concedendo ei mandatum seu facultatem id agendi; Sed hic non est casus, cùm agatur de administratione generali & legali.

Minus relevare videtur altera responsio deducta ex conclusione, quod Regalia, ubi non sunt amplius penes Prin- 20
cipem, sed penes privatum amittunt Regalium qualitatem, quoniam tunc ista responsio esset considerabilis, quando necessitas solemnitatum proveniret ratione Regaliæ, vel ex privilegio fisci, itaut lex disponeret in Regalibus, vel bonis fiscalibus talem solemnitatem servari, sed non sumus in his terminis, quoniam text. *in l. locatio aliàs licitatio* 9. *ff. de vectigal.* & *in d. leg. penes* 4. *C. eod.* ita simpliciter, & indefinitè disponunt in locatione vectigalium, non distinguendo, an illa sint de Regalibus, & possideantur à Rege, vel possideantur à Civitate, vel privato,

vato, dum dictæ leges hoc disponunt, neque DD. ibidem descendunt ad hanc distinctionem, ideòque dicta conclusio extranea videtur à casu quæstionis, cujus vis non est in Regalia, sed in eo quod ageretur de vectigali, cujus peculiaris qualitas de jure ita exigit.

21 Quamvis enim vectigalia sint regulariter de Regalibus Principis, hoc tamen non impedit, quin ex ejusdem Principis concessione vel alio jure sint in dominio Civitatis, vel alterius, quæ propterea non amittunt vectigalium nomen, & naturam, ut ad litteram probant text. *in vectig.* 10. & *leg. exceptis fin. C. de vectig.* ubi habentur, vectigalia pertinentia ad Civitates vel ordines, contra distincta ab iis, quæ spectant ad patrimonium Principis, & tamen indefinitè disponitur vectigalia ita locari.

Et in individuo solemnitatem, de quibus *in d. leg.* 4. *C. de vectig.* & *l. licitatio ff. eod.* ut requirantur etiam in locatione gabellarum & vectigalium, quæ sunt communitatem, Bertach. *de gabell. p.* 2. *n.* 17. ibi, & *debet fieri talis subhastatio præsentibus officialibus communis*. Et sic supponit vectigal esse communitatis, ibidemque contradistinguit alia bona fisci, vel communitatis.

Idem clarè Mauson. *de caus. execut. l.* 1. *ampliat.* 20. *nu.* 11. *vers. in prædicta Civitate* & *n.* 12. & clarius Vivius *dec.* 359. *n.* 1. ubi de gabella Communitatis, in cujus locatione hanc solemnitatem supponit, & tamen indubitatum est penes communitatem, vel Baronem gabellas non esse de Regalibus, quæ solùm dicuntur, ubi sunt penes ipsum Regem juxtà dictum cons. Cuman. 162. ubi in specie agitur de salinis, & vectigalibus, Frecc. *de subfeud. l.* 2. *auctor.* 13. *n.* 8. *post med. fol.* 210. in meis Franch. *dicta decis.* 56. *num.* 16. Neque super hoc aliqua datur auctoritas, quæ dicat, ut text. *in d. l.* 4. *C. de vectig. cum concord.* procedat solùm, quando locatur vectigal possessum à Principe, non autem quando illud possidetur à Communitate vel pio loco, sed potius habemus auctoritates in contrarium, dum vis non est in Regalia, sed in qualitate vectigalis. Accedente potissimum observantia capienda tanquam interpretativa seu corroborativa dispositionis legalis, ut supra.

Clarius quia tunc dicta conclusio de cessante qualitate
22 Regaliæ procedit, quando à Principe jus Regale omninò abdicatur, & in privatum transfertur perpetuò, & irrevocabiliter, secus autem ubi est quædam species precariæ concessionis ad Principis libitum revocabilis, quia tunc non desinit esse de Regalibus, ut per Rovit. *dicta dec.* 72. *num.* 33. hic est casus, quia cùm agatur de merè gratiosa concessione pro sola provisione loci pii, hæc est revocabilis quandocumque, ut de facto comprobavit observantia in revocatione alterius vectigalis eidem loco concessi, vulgò nuncupati *del tiro*.

Quinimò neque dici posse videtur hoc vectigal exiisse à manu Principis, & transiisse in manum privatam, quoniam non sumus in aliqua privata persona hoc vectigal possidente, minusque in aliqua Universitate, vel corpore habente privatum dominium contradistinctum ab illo Principis, sed agitur de pauperibus, quos in eo loco collectos, Princeps ex debito sui officii subsistentat cum emolumentis suorum vectigalium, & publicorum reddituum, ut in motivis insinuatum est.

23 Ideò enim Regalia dicuntur penes Principem, & quando transeunt ad privatum desinunt esse talia, quia quando sunt penes Principem, deservire dicuntur publicæ utilitati, publicisque necessitatibus. Quando verò ad alium transferuntur, deficit dicta ratio, quia deserviunt ad privatam utilitatem concessionarii, ut per Amichangel. *dicto cap.* 5. *n.* 59. Unde cum in præsenti usus hujus vectigalis deserviat ad publicam utilitatem, & pro eo sumptu, qui incumbit Principi tanquam Principi ratione Principatus, ideò dici non potest cessare Regaliam.

Si enim Papa aliquod vectigal, vel publicum redditum assignaret Eleemosynario pro eleemosynis distribuendis, vel pro pauperibus alendis, non dubitaretur jura assignata retinere qualitatem Regaliæ, quamvis essent sub administratione procuratoris fisci. Sic à pari, cùm nulla videatur subesse differentiæ ratio. Ideòque hujus hospitalis Gubernatores, ita esse videntur eleemosynarii seu administratores deputati per Papam ad distributionem hujus eleemosynæ, quæ sit per ipsum jure Principatus, & consequenter istud hospitale, regulandum non videtur eo jure, quo generaliter alia regulantur ex piis privatorum viventium, vel morientium dispositionibus. Ideòque ex jure & ex facto cessare videtur applicatio dictæ conclusionis, in qua totum est dictorum scribentium fundamentum.

Subsistere etiam videtur motivum additionis ob communicationem privilegii minoris, quod non dubitatur competere Hospitali, ut per Plot. *dict. tract. de in litem jurando*, 24
§. 5. *num.* 5. *per text. in d. l. Orphanotrophos C. de Episc. & Cler.* & Clem. *quia contingit de religios. dom. utrobique* DD. Nil relevante responsione ex deductis per Amat. *resol.* 39. *num.* 19. Cohell. ad Bullam *cap.* 46. *num.* 8. Guttier. *lib.* 1. *pract. quæst. civil.* 38. *num.* 2. & alios allegatos, quoniam ut patet ex lectura, loquuntur, quando servatis servandis, ac præviis subhastationis, aliisque solemnitatibus, locationis contractus est jam perfectus, & validus, atque addictio non fit re integra. Quæ omnia in præsenti cessant, nam locatio erat solùm conclusa ponendus, itaut forsan non improbabiliter, dici posset etiam imperfecta ob reservationem accommodationis capitulorum, ex firmatis *dec.* 20. apud Mangil. *de subhast.*

Et licet stante attestatione Gubernatorum, quibus omninò deferendum est, Ego haberem actum pro perfecto, ut in motivis, attamen videtur circumstantia satis considerabilis ad hunc effectum, ut res adhuc quodammodo integra dici posset, potissimè quia non solùm ad possessionis traditionem deventum non erat, sed quod magis est, neque cesserat dies, quo appaltus intrare debebat. Et sic magna differentia est inter actus perfectionem ad unum effectum pœnitentiæ ac liberi recessus, & ad istum admittendi additionem.

Et in una Veliterna appaltus furnorum Civitatis Velitermæ disputata hoc anno in Sac. Congregatione boni regiminis; præcipua disputatio, me scribente pro appaltatoribus in rejectionem novæ oblationis, fuit super solemnitatibus benè servatis, quibus cessantibus pro absoluto habebatur additioni locum esse debere, firmatoque puncto validitatis actus, evitata fuit additio prædicta, non solùm quia facta 20. diebus post jam initiatum appaltum, & adeptam illius possessionem, sed potissimè, ac principaliter ob provisiones frumenti, quas cum notabili sumptu, incommodo, & periculo fecerant appaltatores, qui notabiliter damnificati remanerent, ex punctuali auctoritate Guttier. *dicto lib.* 1. *pract. quæst. civil.* 38. *num.* 2. *in fin. cum deduct. in dicta Veliterna sub tit. de locato*. Quæ omnia cessant in præsenti, quia nullæ servatæ sunt solemnitates, res erat omninò integra, dum neque ad instrumenti confectionem processum erat, non erat tradita possessio, quinimò neque cesserat dies, quo appaltus initiari deberet, atque conductores in nullo erant damno. Igitur non videtur subesse ratio, ob quam nova oblatio cum loci pii præjudicio respui debuerit.

Quod autem solùm in præsenti causa mihi inserebat difficultatem adversus hanc novam majorem oblationem, fatisque me tenuit ancipitem, in eo consistebat, quod verè hic actus, prudenter, sincerè, & cum bono fine per Gubernatores gestus esset, itaut cesset illa mala suspicio, cujus rationes leges & DD. hujusmodi solemnitates desiderant, & qua bona fide posita, substineri de æquitate actum etiam sine 25
solemnitatibus, habetur in terminis minoris, apud Scarphin. *decis.* 358. *nu.* 1. Rot. *decis.* 1446. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* add. ad Greg. *d.* 585. *n.* 13.

Cùm enim consuetum non esset fieri subhastationes cum publicis licitationibus ad extinctum candelæ, sed præviis edictis, obliationes fierent per schedulas sigillatas in actis Notarii Hospitalis exhibitas, ut liquet *ex dec.* 376. *par.* 4. *rec.* individualiter firmante hujus Hospitalis obligationem deliberandi appaltum ei, quem comperietur fecisse majorem oblationem in dicta forma schedularum.

Suspicari poterat de colusione inter negotiantes huic appaltui vacare volentes, quod scilicet plures facerent schedulas inferiores, quarum comparatione una earum esset major, sed Hospitalis læsiva, ut quandoque in aliis appaltibus vel rebus licitandis experientia docuit. Cui periculo ita prudenter Gubernatores occurrere voluerunt, ponendo in tuto illam pensionem, quam ex præcedentium annorum experimento, justam, & congruam crediderunt. Eo etiam addito, quod non erat à suspicione alienum, has novas majores oblationes factas fuisse ex motivo æmulationis per aliquos dictis appaltatoribus infensos.

Istud solùm motivum videtur pro primis appaltatoribus considerabile, atque attenta præsertim Gubernatorum qualitate, si in judicando daretur arbitrium, seu licentia egrediendi strictè juris cancellos, ex eo, pro primi appaltus validitate libenter judicassem. Sed non potui ad id captivare intellectum, cùm hoc motivum videatur æquitati non scriptæ seu legi convenientiæ potius quam

juris dispositioni innixum, ideoque prævalere non debet dicti juris propositionibus, quoniam ubi habemus legem scriptam, quamvis rigorosam, locus non est æquitati non scriptæ, ut apud Merlin. *dec.*386. *num.*2.*alias* 243. *par.*5. *rec.*& *dec.*567. *n.*59. & *seqq.alias* 172. *par.*6.*rec. cum concord. per adden. ad dec.*28. *n.*41. *par.*3. *rec.*

Ac etiam quia numquam locus est æquitati cum præjudicio tertii, cujus jus exinde deterius fiat, ut est vulgaris propositio in materia purgationis moræ cum similibus. Ideòque dum lex ità disponit, attendenda non est dicta non scripta ratio cum notabili præjudico Hospitalis, non solum in scut.700. quantum importa hæc nova major oblatio, quæ est summa notabilis, sed etiam quia hæc major pensio constituit appaltum in statu meliori pro tempore futuro, quod est satis considerabile, itaut Hospitale contendat de damno; Appaltatores autem de lucro, igitur sibi imputent, cur servatis servandis non contraxerint, quoniam in omnibus alienationibus bonorum Ecclesiæ, quæ fiunt per Episcopos, aliosque Prælatos qualificatos, seu sacerdotes sæculare, vel regulares, præsupponenda est in eis integritas, & optima fides. Sed ea etiam posita, non sufficit, nam si alienationes fiant sine debitis solemnitatibus, eas lex infringit.

Eo magis quia dicta ratio æquitatis seu legis convenientiæ, suffocata remanere videtur ab altera potentiori ratione æquitatis & convenientiæ, non aperiendi hanc novam portam, ut contra antiquam laudabilem observantiam, in arbitrio administratorum esse debeat hos appaltus clandestinè concedere pro pretio sibi benè viso. Licet enim actus de quo agitur, fuerit sincerissimus, neque de integritate ac zelo Gubernatorum immaginabilis quidem dubitandi umbra cadere videatur, attamen videtur res mali exempli, ex quo notabilia præjudicia resultare possent hospitali in futurum, quando incertum est, qualis esset morum, & temporum conditio, ideòque ita utrique rationi congruè consultum esset, satis desiderasem, quod primi Appaltatores aliquam majorem, vel æqualem oblationem in accensione candelæ fecissent, prælationem absque dubio obtenturi, vel saltem tunc proximè, & ante causam discussam, & instructam eamdem prælationem pertissent. Intrare siquidem videtur dilemma. Aut sequi volumus strictum juris rigorem, & hic urget pro invalidità actus; Aut sequi volumus æquitatem, & hæc magis assistit Hospitali contendenti de damno, ac etiam ob malium exemplum, malamque ac præjudicialem introductionem.

Hactenus motiva, & votum edita per me tanquam judicem dicti Hospitalis, atque ita sententiam protuli, cui non acquieverunt priores appaltatores, unde causa per Cardinalem Protectorem commissa fuit in gradu Appellationis quia partes se concordarunt, cum præjudicio Hospitalis, ita amittentis hoc augmentum. Verum adhuc exinde notabile beneficium Hospitali resultasse videtur, dum in futurum dicta forma in appaltibus utriusque vectigalis bulli olearum, & lignorum servanda erit.

ANNOT. AD DISC. LXXXI.

DD addictione in diem, de qua agitur in præsenti discursu, videnda sunt ea, quæ habentur *sub tit. de Locat.* & *Conduct. disc.*46.

Et de altero assumpto, quod Vectigalia, aliaque jura Regalia assignata huic Hospitali, non amittant naturam, seu qualitatem Regalium, eamque retineant perinde, ac si essent penes ipsam Cameram, habetur infra in Romana Gabellæ lignorum pro eodem Hospitali *disc.*174. ubi declaratur conclusio, quod jura Regalia penes privatos, desinant esse Regalia, atque efficiantur bona privata, & indifferentia.

FERRARIEN. DATII PRO THESAURARIIS ROMANDIOLÆ CUM IMPRESSARIIS SALIUM MEDIOLANI.

Casus variè decisus per Camerarium, & Cameram.

De Gabella exigi solita pro transitu salis, ad quam mensuram, seu rationem exigenda sit.

Et aliqua de materia ponderum, & mensurarum.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ, & de gabella pro transitu salis.*
2 *De mensuris & ponderibus in contractum deductis, de quibus intelligatur.*
3 *Mensurarum vel ponderum probatio in antiquis quomodo facienda sit.*
4 *Libris gabellarum est deferendum.*
5 *Casus alterius controversiæ super eadem gabella.*

DISC. LXXXII.

PEr antiquos Duces Ferrariæ exigi consuevit quædam gabella pro sale per Padi flumen transitari solito, à Statu Veneto, ad Statum Mediolanensem, de qua gabella loquuntur in specie Florian.de Sancto Petro *cons.*10.Natt. *cons.*661. & 662. Et generaliter, an Appaltatores pro transitu salis teneantur solvere gabellam Bertacchin. *de gabellis par.*7.9.13. *n.*32. & *seqq.* Eaque post devolutionem hujus Status ad Sedem Apostolicam redacta ad novem julios pro quolibet modio, exigi solita est, non per Appaltatorem generalem Ferrariæ, ut cætera omnia vectigalia, & gabellæ, aliaque ad Cameram in eo Statu pertinentia ex iguntur, sed per Thesaurarium Romandiolæ, cui annexus est Appaltus Salinarum Cerviæ. Unde inter istum orta est quæstio, & impressarios salis dicti Status Mediolanen. super modii qualitate, ex qua major, vel minor gabellæ quantitas resultat, de quo scilicet modio chirographum Clementis, & capitula appaltus loquerentur. An scilicet de illo importante pondera 120.ut impressarii prætendebant, vel altero importante pondera 55. ut erat Thesaurarii prætensio, cum juxta hoc secundum inferius pondus importaret Ferrariæ.

Pro Thesaurario scribens dicebam, quod ubi etiam legem scriptam particularem non haberemus, adhuc de jure attendi deberet modius Ferrariæ, quia ubi de ponderibus, vel mensuris fit sermo, intelligitur de illis loci contractus, seu in quo actus explicandus est, ex Theor. Bart. *in l. semper in stipulationibus de regulis juris*, Roland. *cons.*100.*n.*7. & *seqq. lib.*3. Afflict. *decis.*363. *n.*5. Cenc. de cens. *qu.*85. *n.*40. Durand. *eodem tract.*§. 3.9.6.*n.*50.Ciriac. *controv.*131. ubi eruditè de hac materia mensurarum, Mantic. qui plures in hac materia refert varias opiniones, *de tacitis*, & *ambiguis lib.*3. *tit.*13. *à num.*19. *ad* 30. Cum enim in Civitate, seu Territorio Ferrarien. explicetur actus exactionis dictæ gabellæ, de qua mentionem ut supra faciunt Florian.de Sancto Petro *d.cons.*10.Nata *dicto cons.*661.& *seqq.* & *ali*, idcircò istius loci modius attendendus videbatur.

Clarius autem attenta lege chirographi, & capitulorum appaltus, in quibus expresè diiponitur, exactionem faciendam esse juxta illum modium, quo utebatur Dux Ferrariæ. Unde cum ex Testibus examinatis, & aliquibus ejusdem Cameræ Ducalis Officialium enunciativis, aliisque probationibus constaret, modium Civitatis Ferrariæ, quo Duces utebantur esse ponderum ss. istis probationibus deferendum esse dicebam, quamvis illæ non omninò perfectæ, & concludentes prætendi possent, quia in hac materia, quoties agitur de facto antiquo, testes de publica voce, & fama, ac leviores probationes etiam per inditia, & conjecturas sufficiunt, ut ultra generalia, in terminis individualibus ponderum, & mensurarum sunt decisiones Seraphini 1461. & 1499. in quibus etiam firmatur, quod ubi de una specie mensuræ constat, & de alia non apparet, ad istam de qua constat referenda sunt verba Statuti, contractus, vel alterius dispotitionis de mensura loquentis.

Contrarium fuit judicatum per Camerarium, non quia de dictis conclusionibus dubitaretur, sed quia ab ipso initio reductionis hujusmodi gabellæ factæ per Clem. VIII. repertus fuit liber, tunc confectus per quemdam administratorem, seu Appaltatorem, in quo enunciatur ex concordia inita cum impressariis, statutum fuisse modium esse debere ponderum 120.juxta mensuram onerationis salium Venetiis. Et posita dicti libri veritate, itaut esset fide dignus, resolutio habuisset probabile fundamentum, dum agebatur de enunciativa contenta in libris ejusdem gabellæ modum solvendi, quinimò & exemptionem probantibus, Cohell. ad Bull. Bon. Regim. *c.*47. *n.*101. Et quod magis est, percutiebant proximum tempus, sive initium, quo modus hujusmodi exactionis post devolutionem Status innovatus fuit, cum subsequuta longæva observantia, quæ in hujusmodi gabellarum, & victigalium materiis totum facit, ac perpetuo attendenda est, ut sæpius habetur in præcedentibus ad hanc materiam gabellarum.

Et quamvis pro Thesaurario Ego & cæteri scribentes replicaremus, dictam observantiam, quinimò & ipsum principium deductum ex præfato libro non esse ipsius Cameræ eorumque Officialium, sed Appaltatorum, quorum factum, vel negligentia juribus Cameræ præjudicare non potest ad text. *in l. locatio* §. *earum ff. de publicanis*, *ubi omnes*. Replicabatur tamen, & benè, id procedere ubi ageretur de re clara, itaut observantia contraria, esset potius præscriptiva, seu destructiva jurium Cameræ competentium, quo etiam casu, stante lapsu longissimi temporis annorum 50. & ultra, & quod de aliquo initio, seu statu contrario non constabat, adhuc posset satis dubitari. Secus autem in casu dubio, & æquivoco, in quo observantia pro interpretatione magis attendenda est, ut pariter de hac observantiæ, vera, & receptissima distinctione habetur sæpè hoc tit. Sed punctus gravaminis consistebat in minus probanti forma libri prædicti, qui supponebatur confectus à quodam Zottino asserto Ministro Camerali, quem non justificabatur esse talem. Et quod magis est, neque constabat ejus manu illum tunc temporis confectum esse, itaut neque haberetur certitudo temporis, quodque confingi potuerit post motam controversiam. Unde propterea delata per appellationem, causa ad Cameram coram Caetano ex hoc fundamento prodiit resolutio pro dictæ sententiæ infirmatione, & pendet revisio.

Super hac eadem gabella transitus salis, aliam practicavi controversiam inter dictos impressarios Mediolani, & Appaltatorem generalem Ferrariæ; Cùm enim de anno 1643. auctoritate Urbani VIII.ac sublevandam dictâ Civitatem ab ære alieno scut. 100. m. contracto occasione belli in illis partibus per Sedem Apostolicam habiti, impositum esset quodam augmentum super omnibus, & quibuscumque gabellis, quæ per Cameram in dicta Civitate, & Statu exiguntur. Prætendebat Appaltator generalis, ad quem dicti augmenti exactio etiam spectabat, illud quoque percutere dictam gabellam transitus salis, tanquam spectantem ad Cameram, & sic speciem cadentem sub universo genere, de quo impositio loquebatur ex regula juris ut qui omne dicit nihil excludat. Contrarium tamen fuit judicatum, & resolutio mihi quamvis pro Appaltatore scribenti visa fuit justa, quia licet hujusmodi gabella exigatur pro transitu per Padum in ditione Ferrariensi, atque per antiquos Ferrariæ Duces exigi solita esset. Nihilominus post devolutionem assignata fuit Thesaurario Romandiolæ, & sic constituta sub diversa statione, & provincia. Unde ex verisimili, Papæ intentione sub dicta impositione non veniebat, cum verba chirographi percutere viderentur illas gabellas, quæ exiguntur in ipso Statu Ferrariæ, ac veniunt sub ejus appaltu generali.

SENEN. GABELLÆ PRO SIDONIA DE CIOLIS CUM GABELLARIO CHANCIANI.

Responsum extra Curiam.

An gabella solvenda per forenses pro legatis, & relictis, debeatur pro successione ab intestato, vel etiam testata universali jure hæreditario directo.

Et an dicta gabella debeatur per conjunctos, quibus ex ratione, seu ordine naturæ, vel sanguinis, successio, vel dispositio morientis conveniat.

Qui dicantur in proposito forenses, & an mulier originaria, quæ occasione matrimonii degit in domicilio viri, amittat civilitatem naturalem, itaut dicenda sit civis vel forensis.

De validitate hujusmodi Statutorum excludentium forenses à successione, vel eos ratione successionis, & acquisitionis bonorum gravantium ad certum onus.

An fieri possint per Civitates recognoscentes Superiorem. Et an illa sint favorabilia, vel odiosa.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Gabella imposita pro successionibus vel legatis, an debeatur per sanguine conjunctos.*
3 *Statutum Civitatis dominantis quomodo, & quando attendendum sit in loco habente Statutum particulare.*
4 *Statuto particulari mandante in casu omisso recurri ad Jus commune, an intelligatur de Jure Romanorum, vel jure Civitatis dominantis.*
5 *Statuta prohibentia forensibus acquisitiones in loco, an sint favorabilia vel odiosa.*
6 *Quid de statutis non excludentibus, sed gravantibus ad gabellam.*
7 *De stricta hujusmodi Statutorum intelligentia. Et quod loquentia de legatis non procedant in hæreditatibus.*
8 *In dubio contra gabellam.*
9 *Civitates recognoscentes Superiorem, an possint facere Statuta excludentia forenses à successionibus, vel pro eis gravantia ad onus.*
10 *Declaratur, quando forenses possint collectari.*
11 *An quis possit esse Civis plurium locorum.*
12 *Mulier sequens virum alibi habitantem, non amittit civilitatem patriæ.*

DISC. LXXXIII.

DIsponente statuto Oppidi Chanciani Senen.Diœcesis, forenses aliquod in eo territorio acquirentes vigore (sunt verba statuti) *di legato, fascito o Codicillo*, pro hujusmodi acquisitione teneri ad solutionem certæ gabellæ. Cùm per obitum fratris ab intestato, dicti Oppidi civis & incolæ, delata esset ejus successio Sidoniæ Sorori bona in dicto loco cum fratre pro communi possidenti, quæ tamen longo tempore domicilium habebat in patria viri, Prætendere cæpit Communitas, seu ejus gabellarius, pro hujusmodi successione deberi gabellam à Sidonia tanquam forense, atque ex dictæ Sidoniæ parte requisitus.

Dicebam injustam esse prætensionem, quamvis admitteretur eam esse forensem, quia hujusmodi statuta quamvis generaliter & amplè de quacunque successione, vel acquisitione loquentia, non comprehendunt personas adeò conjunctas, ut in terminis filiæ succedentis patri, plenè Surd. *cons.*461. cujus opinio, licet generaliter & abstractè sumpta, tuta non sit, cùm acriter impugnetur per Altrogad. *cons.*97. *vol.*1. ad quos relatio sufficiat pro veritatis examine, dum temporis penuria non concedebat formiter examinare. In casu tamen, de quo agitur, eam recipiendam dicebam, stante statuto Senarum, per quod declaratur, à consimili onere exemptos censeri, partes, matres, filios, fratres, sorores &c. Licet enim recepta conclusio sit, statutum particulare loci subordinantis, ac illud & non istud attendendum esse, nihilominus in casu omisso, istud subintrat, & attendendum venit, Barz. *dec.*117. *nu.*23. Burat.*dec.*332.*n.*1. & *plenè decis.*10.*part.*10.*recent.* nbi concordantes, Nil refragante, quod per aliud hujus locis statutum disponatur, ut in ejus defectum recurrendum sit ad jus commune, cujus appellatione, quamvis aliquorum opinio esset, venire statutarium Civitatis dominantis. Verior tamen, ac recepta opinio est, venire jus commune Romanorum quod juxta compilationem Justiniani habemus, ut aliis allegatis Buratt. *d. decis.*332.*n.*11.12. & 13. *decis.*198.*n.*5. & 6. post Merlin. *de legit. adden. ad dec.*378. *par.*4.*rec. t.*2.

Quoniam id admittendum est, quoties jus commune Romanorum desuper statuisset, sed si est casus ab eo etiam omissus, tunc subintrat statutum loci dominantis, ut ex Decio *cons.*686. *n.*7. & in aliis, probant *adden. ad dictam decis.*378.*p.*4. *rec. tom.*2. *n.*17 & *seqq.* Eo magis quia cum etiam attento statuto particulari dubium si, stante discrepantia Doctorum. An personæ adeò conjunctæ sub eo comprehensæ intelligantur necnè, attendendum omninò videtur tale statutum Civitatis dominantis, si non in ratione dispositiva, & auctoritativa, in ratione tamen interpretativa, seu declarativa, cùm etiam Civitatum & locorum adjacentium, seu vicinorum statuta & consuetudines attendi poleant pro interpretandis propriis statutis & consuetudinibus dubiis, quinimo etiam pro decidendo aliquo juris articulo dubio ex collectis apud Pratum *responsum crim.*46.*n.*53. & *seqq.* ac habetur deductum *in Romana legitimę de vitali sub tit. de legitima & detractionibus* & alibi.

Ex alio etiam capite dicebam, hujusmodi statutum non obstare, quamvis ejus validitas, atque forensitatis qualitates admitterentur, quia utpotè loquentes delegatis, relictis, seu lascitis, & codicillis, non capiat casum successionis universalis, tam ex testamento, quam ab intestato. Quidquid enim sit de illa quæstione, an statuta excludentia forenses à successione vel acquisitione bonorum in loco, favorabilia vel odiosa censenda sint, in qua fortè verior, & magis recepta opinio videtur censeri favorabilis, & benignè interpretanda, tanquam emanata in publicum bonum civium & incolarum, atque ut Civitates & loca habitatoribus impleantur, nec bona ab eis exeant, ex plenè deductis per Surd. *cons.*2.*num.*33. Barbatia *cons.*43. *num.*11.

*n.11 seqq.vol.*1.Rot.*dec.*251.*num.*5.*&* 6.*par.*8. *rec.* Ubi tamen agitur de ſtatuto, quod non inhabilitat, nec excludit
forenſes, ſed ſolùm eos gravat ad aliquod onus, vel gabel-
6 lam, tunc ſine dubio dicendum videtur odioſum, quia ceſſat illa ratio publici boni, & repletionis Civitatum vel locorum, de qua ſupra, & quæ unicè juxtà dictam opinionem facit ea cenſeri favorabilia, ſolumque habet onus gabellæ, quod in jure reputatur odioſum. Ut ultra generalia, in individuo hujuſmodi ſtatutorum gravantium forenſes ad gabellas pro hæreditatibus & acquiſitionibus,Rom.*conſ.* 464. in princ.Tuſcus lit.S.*concl.*562. *n.*77.

Ideòque poſita odibilitate, ob quam ſtricta quo magis fieri poteſt interpretatio facienda eſt, ſequitur, quod loquens de legatis, relictis, & codicillis, intelligendum ſit de ſucceſſionibus jure particulari, & obliquo, ex ſolo hominis judicio obventis, non autem de ſucceſſionibus univerſalibus jure directo, quamvis ex hominis judicio, &
7 multo minus de ſucceſſionibus ab inteſtato ex judicio legis, ut puncualiter firmant Fulgoſ.*conſ.*215.*num.*1. *&* *ſeqq.* Ruin. *conſ.*139.*num.*17.18.*&* 19. *vol.* 5. ubi quod hoc eſt fundamentum veriſſimum & firmiſſimum, Riminald. jun. *conſ.*15.*num.*59. *&* 63. *cum ſeqq.* Et de ſimili ſtricta intelligentia hujuſmodi ſtatutorum, etiam ſimpliciter excludentium, ut loquentia de bonis ſtabilibus non capiant mobilia, vel jura, tertiam ſpeciem conſtituentia, Cyriac. *controv.*14.*n.*30.*&* *ſeq.*Rota in Ferrarien. de Pendaſiis coram Royas inter ejus impreſſas *dec.*332.*n.*4.*&* *dec.*355.*n* 9.

Et nihilominus ſufficit hæc eſſe dubia, ut in ambiguo
8 contra gabellam, et pro ejus excluſione reſpondendum ſit, Dec.*conſ.*457.*n.*8.*&* *ſeqq.*Surd *conſ.*307.*n.* 22. Cyriac. *controv.*370.*n.*24.Rota *dec.*118.*p.*11.*rec.in fine*.

Præterea, retento etiam præſuppoſito forenſitatis, ac omiſſa inſpectione, an per Civitates, vel loca recognoſcentia Superiorem fieri poſſint hujuſmodi ſtatuta inhabili-
9 tantia forenſes ad ſucceſſiones vel acquiſitiones bonorum in loco, in quo negativam in ſpecie firmant Grat. *diſceptat.* 245.*num.*37.*&* 44.& cæteri apud eum,ac particulariter habetur actum *ſub tit.de ſucceſſionibus*. Quatenus tamen pertinet ad ſtatuta non prohibentia forenſibus acquiſitionem, ſed eos gravantia ad onera & gabellas, defectum poteſtatis dicebam videri certum,quia cùm forenſes non ſint ſtatuenti ſubditi, de jure collectari non poſſunt, neque oneribus ſubjici, cum jus collectandi dicatur munus juriſdictionale, præſertim ubi principaliter directum eſt in perſonam, & non in bona, ut in præſenti juxta traditionem Bartoli. *in l. libertus §.ſola ratio n.*1.*ff.ad municipalem*,quem cæteri communiter ſequuntur apud Gabr.*tit.de immunit.concl.*2.*per tot.* Sperell.*deciſ.*35. *num* 17. Rota *dec.* 3. *num.*1.*&* *ſeqq.*poſt Cenc.de Cenſibus in Arimin.gabellæ 25.Junii 1657.coram Bevilaqua.

Et quamvis de communi Italiæ conſuetudine relata per Bart. collectentur etiam bona forenſium, ex cujus conſuetudinis poteſtate admittuntur ſtatuta quamvis Civitatum & locorum inferiorum Superiorem recognoſcentium, ut aliis allegatis admittitur *dicta deciſ.* 3.*poſt Cencium*, *& in dicta Ariminen. coram Bevilaqua*, ac eſt deductum pluries hoc *eod. tit.* ad iſtam materiam gabellarum. Nihilominus hujuſmodi conſuetudo intelligenda
10 videtur de collectis & oneribus realibus, vel etiam mixtis, quæ tamen principaliter imponantur pro rebus, ſive eorum fructibus, generaliter et indefinitè reſpectu omnium, tam civium, quàm forenſium bona poſſidentium, quia rationabile eſt, ut Commune ex fructibus ab ejus territorio productis, aliquam habeat ſubventionem pro publicis oneribus ſupportandis, quorum pleraque eorumdem bonorum et fructuum cuſtodiam et ſecuritatem concernere ſolent, et in his procedit dicta generalis conſuetudo. Secus autem in hujuſmodi gabellis, quæ præter communem Italiæ morem imponuntur perſonis forenſium, quia nullo pacto dictæ generalis conſuetudinis aſſiſtentiam vel fomentum habent.

Cæterum omnem difficultatem in caſu ceſſare dicebam ob ceſſantem qualitatem forenſitatis, dum Sidonia ab annis 18.citra cum fratre defuncto bona ſtabilia, de quibus agitur, in hoc loco pro communi poſſedit, et ſucceſſivè domum apertam cum fratre habuiſſe dicitur, atque publica onera more aliorum Civium vel incolarum ſupportavit. Unde propterea civilitatis vel incolatus re-
11 quiſita concurrere videbantur. Nil obſtante, quod in eodem loco continuam habitationem non habuerit, quia non implicat, quem eſſe civem vel incolam duorum locorum, ac pro civitate ſeu incolatu, retinendo ſufficit in loco poſſidere bona cum domo aperta, in qua ejus conjuncti, familiares vel miniſtri morentur, ut bene Hieronymus Lauratius *dec.*250.*n.*4.*&* 5. Et in ſpecialibus terminis hujuſmodi ſtatutorum prohibentium forenſibus acquiſitiones, Surd.*conſ.*461.*n.*20.Cyriac.*controv.*292. *n.* 39. ac data allibratione bonorum, & ſupportatione onerum,in eiſdem terminis ſtatuti inhabilitativi forenſium, pro abſoluto admittitur in allegatis Ferrarien. de Pendaſiis coram Royas inter eius impreſſas *dec.*332.*num.*7.*cum ſeqq.*& *dec.*355. *num.* 5.*&* *ſeqq.* ubi firmatur ad hunc effectum neceſſariam non eſſe veram, & præciſam civilitatem, ſed etiam fictam et impropriam ſufficere, niſi aliàs expreſsè diſponatur, ut faciunt Conſtitutiones Apoſtolicæ, de quibus habetur *ſub tit. de præeminentiis* ad materiam civilitatis in Britinorien. pro Marchione Capponio, et in aliis.

Multò magis cum iſta mulier nupta ſit viro in alio loco incolatum habenti, quem propterea ex obligatione matrimonii coacta eſt ſequi, ideòque ejus abſentia tanquam neceſſaria,ſeu cauſativa non facit amittere civilitatem vel incolatum alterius loci juxta receptam theoricam Bald.*in l. fin.§.item reſcripſerunt ff.ad municipalem ſub num.*5.& in terminis hujuſmodi ſtatutorum benè Cyriac.*d.controv.* 262. *n.* 33.*&* *ſeqq.* ubi alios cumulat Altograd.*dict.conſ.*97.*num.*16. *&* *ſ.qq. vol.*1.Rot.*deciſ.*66.*n.*23.*&* *ſeqq.p.*9.*rec.*& eſt propoſitio paſſim in praxi admiſſa.

Iniquum enim videretur, mulierem quæ ut legi obediat, virum ſequitur, ex hujuſmodi actu laudabili et neceſſario; amittere debere ea, quæ ſibi natura vel ſua providentia comparavit. Et quemadmodum ex occaſionalem abſentiam ratione officii, beneficii, vel militiæ, civilitas non amittitur, ita fortius ex iſta cauſa, quæ magis neceſſaria eſt, quàm voluntaria.

FOROLIVIEN. GABELLÆ PRO EQUITE PAULO SALECCHIO CUM GABELLARIIS CIVITATIS FOROLIVIEN.

Reſponſum pro veritatem extra Curiam.

De ſtatuto Civitatis diſponente, de bonis extradotalibus, conſtante matrimonio delatis mulieri nuptæ viro forenſi, certam gabellam à viro ſolvendam eſſe. An tale Statutum valeat, & liget, & quatenus valeat, quando iſta gabella ſolvi debeat.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Bona extradotalia tàm in proprietate, quàm in fructu pertinent ad Uxorem.*
3 *Communitates inferiores recognoſcentes Superiorem facere non poſſunt Statuta juri contraria.*
4 *Ex ſtatuto Ariminen. maritus eſt uſufructuarius etiam bonorum extradotalium.*
5 *Tale Statutum potius favorabiliter, & benignè intelligendum eſt.*
6 *Idem diſponitur per ſtatutum Forolivien.*
7 *De jure forenſes collectari non poſſunt pro bonis in Territorio poſſeſſis.*
8 *Fallit de commune conſuetudine.*
9 *Statutum gravans maritum forenſem ad gabellam pro bonis extradotalibus in uxorem obventis intelligitur,quatenus maritus ex bonis prædictis percipiat fructus,quorum ratione, & non aliàs ſolutio onerum ſubſtineri poteſt.*
10 *Equites Sancti Stephani, an ſint exempti à Statutis & oneribus laicalibus.*

DISC. LXXXIV.

Diſponente Statuto, ſeu verius nova reformatione per Conſilium Civitatis Foroliviensis ordinati de anno 1604. quod muliere nupta viro forenſi acquirente alia bona præter dotem quovismodo, certa gabella ad rationem tot quadrantium pro libra per virum ſolvi debeat. Cùm ob mortem Philippi Merlini, ejus hæreditas delata eſſet in Margheritam, Thereſiam, & Mariam ejus germanas ſorores, quarum ultima nupta reperiebatur Equiti Paulo Salecchio Faventino prætendentibus gabellariis ſupradictam gabellam exigere Salecchius, Me pro veritate conſuluit. Et primo aſpectu omninò iniquum ac exorbitans dicebam hujuſmodi Statutum, utpotè directum ad ſolum virum, cum quo nulla hujuſmodi exactionis ratio concurrebat. Non poterat enim exigi tanquam onus perſonale, cum ad id abſque principio difficultatis non poſſit Civitas urgere forenſem in propria patria habitantem, eique nullatenus ſubditum. Neque exigi tanquam onus reale vel mixtum ratione bonorum in Territorio exiſtentium, cum abſolutum ſit, dominium bonorum extradotalium ſpectare ad mulierem, cujus etiam ſunt fructus, & adminiſtratio, quatenus nolit iſtam eſſe penes virum, qui aliud de jure in hujuſmodi bonis prætendere non poteſt, niſi excuſationem à reſtituendis fructibus, ex expreſſo, vel conjecturali mulieris conſenſu in communes uſus conſumptis, itaut nec in ſpecie, nec in æquipollenti extare dicantur, *ad communiter notat. in l.fin.C.de pact. convent.* ubi DD. *& in l.maritus C.de procur.*de quibus Fontan.*de pact.clauſul.*6.*gl.*2.*p.*7.Arias de Meſa *l.*2.*var.c.*30.Sota *dec.* 63. poſt Merlin. *de pign.* in Ariminen.fructuum 29.Januarii 1654. coram Veroſpio, & eadem 7.Junii 1655. coram Bichio, & habetur latius deductum ſupra hoc titulo in materia locorum montium in Romana fructuum *diſc.*35.& in ſua materia *ſub tit. de dote.* Nec de jure dubitandum dicebam, Civitates inferiores Superiorem recognoſcentes, prohibitas eſſe abſque ſpeciali confirmatione Apoſtolica facere hujuſmodi ordinationes exorbitantes, & juri contrarias, ex deductis per Buratt.& add.*dec.*6.& alios paſſim.

Pro notitia verò, quam occaſione dictarum deciſionum in dicta Ariminen. fructuum coram Veroſpio, & Bichio habebam de Statuto Arminenſi, diſponente ad virum ſpectare debere fructus, ſeu uſumfructum omnium bonorum mulieris, etiam extradotalium, & conſtante matrimonio obventorum. Quod Statutum benignè Rota in dictis deciſionibus interpretata eſt, ut ſcilicet locum habeat etiam in fructibus extantibus, ac diſſentiente muliere perceptis, re-
5 ſpondendo ad contrarias auctoritates firmantes conſimilium Statutorum diverſam intelligentiam. Idcircò ſtante iſtarum Civitatum adjacentia, ſeu ſituatione in eadem
6 Provincia, inſpicere volui ejuſdem Civitatis Foroliviensis Statuta, num idem diſponerent, & inveni, *quod lib.* 5.*rub.*43. idem ſtatuitur, ſed cum magnis et generalibus verbis.

Quo ſtante, ſatis dubitabam contra dictum virum requirentem, cùm Statutum ſuper ſolutione gabellæ fundatum ſit in ea utilitate, quàm vir forenſis ex bonis in ejus Territorio exiſtentibus percipit ratione dicti uſusfructus, unde ceſſat illa irrationabilitas, et exorbitantia, quàm attentis terminis juris communis, rationabiliter, ut ſupra conceperam.

Licèt enim in puncto juris, veriſſima ſit concluſio, utramque ſubjectionem, perſonarum ſcilicet & bonorum requiri, ut Civitas hujuſmodi onera, non merè realia, ſed mixta
7 exigere valeat, unde propterea collectare non poteſt forenſes, quamvis in Territorio bona poſſidentes, ut per Bart. *in l.libertas §.ſola ratio n.*1.*ff.ad municip.*Alex.*conſ.*52. *n* 5.*l* 5. & alios plenè deductos per Rot.*dec.*3.poſt Cenc.*de cenſ. nu.* 1.*cum ſeqq.*& in Ariminen.gabellæ 25. Junii 1657. coram Bevilaqua; Nihilominus de conſuetudine ferè per totam
8 Italiam,ac etiam per aliàs Provincias contrarium receptum eſt, ut teſtantur Bart. Bald. & cæteri collecti *d.dec.* 3. poſt Cenc.& in eadem Ariminen & eſt ſæpius in præcedentibus deductum. Unde propterea ſatis dubitabam.

Quia tamen dictus Teſtator, cujus judicio hæc bona in dictam mulierem obvenerunt, uſufructuariam reliquerat Luciam Socrum, unà cum filia & uxore; per quam deficientiam dicta legataria prætendebat ex jure accreſcendi, vel non deſcreſcendi, integrum uſumfructum ad ipſam ſpectare, ſuper quo lis pendebat in Rota,ut habetur in Forolivien.ſub tit. de Servitutibus ad materiam Uſusfructus. Id-
9 circò ex hoc cum ſenſu veritatis,ſcripſi,intempeſtivam eſſe gabellariorum prætenſionem,non exercibilem,niſi dicta lite finita, quia cùm ejus eventus dare poſsit integram fructuum pertinentiam ad legatariam, cujus vita durante poſſet matrimonium diſſolvi,proindeque efficì,quod vir ex hujuſmodi bonis nullum fructum, nullamque utilitatem perciperet, ceſſabat ratio, cum qua unicè hujuſmodi Statutum ab exorbitantia, & irrationabilitate ſalvari poſſet,cum collecta dicatur ſpecies decimæ, Principi, vel Civitati pro bonis in Territorio exiſtentibus ſolvenda, ex fructibus, ſeu eorum, vel utilitatis ratione, ad text.*in leg* 1. *&* 2.*C. de Annonis*, & ſæpiùs habetur hoc tit. Unde ceſſante utilitate, cum cujus præſuppoſito; ſtante dicto alio Statuto, cenſendum eſt hujuſmodi novam ordinationem emanaſſe, nulla ſuberat ratio, ob quam vir forenſis ad hujuſmodi gabellam urgeri deberet.

Ponderabam etiam,num dictus vir ab hujuſmodi onere eſſet exemptus, attento quod erat miles S. Stephani ideò-
10 que vel Religioſus, vel ſaltem Eccleſiaſticus à laicorum Statutis, juriſdictione & oneribus exemptus, ex iis quæ in ſpecie iſtorum militum S. Stephani firmant,Navar.*conſ.*10. *de reg.l.*3.juxtà parvam impreſſionem Venetam anni 1600. *aliàs conſ.*23.Caball.*ract.crim.caſ.*225. *n.* 15. *&* *ſeqq.* Barb. *de Epiſc.allog.*12.*n.*45.Novar.*de elect.foriq* 69.*p.*2.*num.* 31. Et generaliter de profeſſoribus hujuſmodi Religionum militantium,Carlev.*de Judic.tom.*1.*diſp.*2.Sperell.*dec.*2.& cæteri deducti in Lucana ſub tit. de juriſdict. & foro competenti. Hoc tamen deduxi ſolùm motivando, ſubjungendo pro veritate, deferendum eſse obſervantiæ utpotè interpretativæ, ex iis, quæ cum ſenſu etiam veritatis latius deduxi in dicta Lucana.

ANNOT. AD DISC. LXXXIV.

De materia bonorum extradotalium, eorumque fructuum, ultra deducta ſupra *diſc.* 35. particulariter, magiſque ex profeſſo agitur *ſub tit.de dote diſc.*168.

ROMANA GABELLÆ STATERÆ PRO JOANNE FRANCISCO ZANOLO CUM APPALTATORE GABELLÆ STATERÆ.

Caſus deciſus in prima inſtantia per gabellario, & pendet in Camera.

An gabella duorum pro centenario ratione ponderis cum ſtatera groſſa Populi Romani, debeatur pro ponderatione ferri, vel alterius materiæ mineralis & ſatis ponderoſæ.

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Negligentia appaltatorum in non exigendo gabellam an præjudicet & inducat præſcriptionem.*
3 *Vectigalia ſunt de regalibus, ideò non niſi per Principem imponi poſſunt.*
4 *In hac materia ſpectantia eſt conſuetudo.*
5 *In cauſa univerſali per aliquos actus acquiritur,& conſervatur poſſeſſio in totum, & declaratur concluſio.*
6 *De non uſu impeditivo oneris, vel præſcriptivo, ſeu ſublativo.*
7 *Quæ veniant ſub nomine metallorum.*

DISC. LXXXV.

Cum in Urbe adeſſet ſtatera populi Romani per ejus ponderatorem privativè ad quoſcumque alios in ea forma practicabilis, per quam emptoribus mercium utilitas reſultat in quatuor pro quolibet centenario pluris quam ponderatio cum aliis uſualibus ſtateris, vel ponderum ſpeciebus importet, itaut centum libræ juxtà pondus dictæ ſtateræ, importent in aliis ponderum ſpeciebus libras 104. Hinc per Sixtum Quintum ſuper hoc augmento impoſita fuit quædam gabella nuncupata duorum pro centenario, quod ſcilicet; ex illis quatuor libris, quas emptor in ponderatione cum dicta ſtatera lucratur, duas pro ſe retineat, & duas aliàs ſolvat dictæ gabellæ, ſeu participationes Appaltatori, impoſita neceſsitate ponderandi in Urbe cum hac ſtatera omnes merces excedentes libras 50. quod in mercibus indiſtinctè practicatum fuit, præterquam in ferro, ære aliiſque ſimilibus ſatis ponderoſis materiis, pro quibus retroactis temporibus, nihil per dictum Appaltatorem exigi conſuevit, quamvis frequentius ex partium conventione cum eadem ſtatera populi ponderationes hujuſmodi metallorum fierent. Verum, à moderno tempore excitata per Appaltatorem hujuſmodi prætenſione contra Zanolum ferri mercatorem, & introducta cauſa coram Dohanarum Præſide.

Pro appaltatore hìc judicavit, innixus generalitati impoſitionis gabellæ, ſei participationis prædictæ omnium mercium ponderandarum, quia ferrum vel alia ſimilis materia dicitur venire ſub nomine univerſali mercium, tanquam res in mercimonio per viam ponderationis conſiſtens, Ac etiam quia in quibuſdam bannimentis editis de annis 1639. & 1644. expreſſa mentio habetur de ferro, ære,auricalco, & metallis.

Pro Zannolo autem in gabellæ excluſionem ſcribens, dicebam hujuſmodi motiva eſſe nimis generalia, illudque præſertim bannimentorum, tunc eſſe conſiderabile, quando

do in ipsa gabellæ impositione facta sub Sixto V. expressa fieret mentio ferri & metallorum, sive quod observantia impositioni proxima hujusmodi comprehensionem declarasset, itaut mercatores ex successiva contraria observantia prætenderent exemptionis præscriptionem, pro qua impedienda sive interrumpenda, benè suffragari possunt hujusmodi bannimenta, patientiam Domini gabellæ excludentiam, malamque fidem in mercatoribus
2 inducentia. Rectè siquidem tali casu per gabellæ Dominum vel successorem Appaltatorem allegari posset conclusio in aliis hoc eodem titulo sæpius deducta ex texti. *in l. locatio* 6. §. *fin. ff. de publicanis*, ut prædecessorum appaltatorum negligentia præjudicare non debeat Domino, neque apta sit ad exemptionem inducendam.

Sed quia satis probabiliter dubitari potest, an sub genere mercium venalium cum hac statera de necessitate ponderandarum, veniant, ferrum, aliaque metalla, & mineralia nimis ponderosa, ut infra, atque ab ipso initio nascentis gabellæ observantia longissimi temporis annorum 50. & ultra, calculando usque ad dictum ann. 1639. docuit hanc speciem sub dicto genere non venire, unde resultavit, nedum interpretatio, sed etiam perfecta præscriptio, quæ ex solo lapsu 30. annorum non dato initio contrariæ observantiæ absque dubio sufficit juxtà distinctionem pluries in aliis
3 super hac eadem materia traditam. Idcircò, non potuerunt dicta bannimenta per Appaltatores seu Magistratus Populi edita dictam observantiam, sive interpretativam, sive præscriptivam jam perfectam tollere, quia esset species impositionis novæ gabellæ, quod utpotè de Regalibus, non nisi per Principem fieri potest, *l. 3. & tot. tit. C. vectigal. nov. impon. non poss. cum concord.* per Farin. *q.* 173. *n.* 102. Revert. *dec.* 338. *n.* 2. Bellon. jun *cons.* 14. *n.* 1. *& seqq.*

Eo magis quia secundùm bannimentum de anno 1644. factum à Magistratibus Populi, in corpore ejusque dispositiva expresse loquitur de rebus & mercibus solitis, se
4 conformando cum dispositione juris, ut in hac materia solitum seu consuetudo spectanda sit, ac totum faciat ad text. *in l. si publicanus §. fin. ff. de vectigal.* & satis frequenter in aliis hoc eod. tit. ad istam materiam, unde clara resultat bannientis voluntas non indicendi novam gabellam, vel includendi novas, & insolitas species, quamvis faciendi potestas adesset, multò magis ista cessante, ex qua voluntas regulari debet. Et quòd magis est, ita declaravit successiva eorumdem bannimentorum observantia, quia etiam post illorum editionem in eodem statu continuatum fuit, præsertim cum mercatoribus notabilem & magnam ferri, aliorumque metallorum quantitatem contrectantibus, cùm solùm ex parte Appaltatoris pro eorumdem bannimentorum observantia adducerentur quædam satis raræ, & modicæ exactiones ab exteris, vel non informatis, sequutæ potius per viam illius concussionis, quæ gabellaris solet esse connaturalis.

Et quamvis pro Appaltatore scribentes, insisterent in regulis generalibus, quas absque congruo ratiocinio, judices quandoque sequi solent, quod scilicet in hujusmodi casus universalibus, per aliquos actus modicos inducitur, & conservatur possessio in totum, ac impeditur non
5 usus ex plenè deductis per Post. *de manuten. observ.* 18. *per tot. & observ.* 73. *num.* 73. *& seqq.* Replicabam tamen, conclusionem generaliter & abstractè esse verissimam, fallaciam verò consistere in applicationem. Tunc enim id procederet, quando posita in Bannientibus potestate imponendi gabellam, seu tollendi legitimam præscriptionem exemptionis respectu istarum specierum, prætenderetur eorumdem bannimentorum vim, & efficaciam tollere cum solo motivo non usus, vel usus contrarii, & in his terminis rectè dicta conclusio procederet. Secus autem ubi bannimenta de per se nullam habent operationem, eatenus resultantem, quatenus successiva observantia illis robur tri-
6 buisset. Et sic non usus adducebatur, non tanquam destructivus actus validi & perfecti, sed tanquam impeditivus, ne actus imperfectus, ex usu perfectionem reciperet, atque in hoc dicebam stare æquivocum, ut benè in specie hujusmodi bannimentorum super gabellis, ut satis eorum non usus veniat attendendus, quoties non apparet fuisse aliquando usu recepta Cyriac. *controv.* 512. *n.* 42. *& seqq.*

Quod autem, ultra motivum observantiæ ab ipso initio impositionis usque ad præsens, vel saltem usque ad annum 1639. quo emanavit primum bannimentum, attendendum tanquam exclusio successivæ patientiæ ut supra, etiam de jure, attento tenore ipsius impositionis probabiliter dubitari posset, an sub genere mercium venalium veniant ferrum & alia metalla, satis probari dicebam. Primò ex observantia adhuc inconcussa, auri, argenti, aurichalchi, & simi- 7
lium. Et nihilominus hæc sunt metalla eodem modo quo est ferrum quod sub metallorum appellatione pariformiter venit, Lucas de Penna *in rub. C. de metallariis lib.* 11. Rebuff. *in leg. inter publica* 27. *ff. de verborum significat.* verbo metallorum.

Secundò ab observantia Dohanarum, quæ utpotè importantes antiquum portorium seu vectigal, exiguntur de omnibus mercibus venalibus, quæ in Civitatem introducuntur, & tamen pro introductione ferri rudis non elaborati, vel aliorum metallorum illa non solvitur, sed à moderno tempore particularis gabella super hujusmodi specie imposita est, ut in *Rom. gabellæ ferri hoc eod. tit. disc.* 63. Igitur clarè docemur, sub mercium genere hujusmodi speciem non venire, nisi quoties agitur de ferro, vel metallis elaboratis ad mercium speciem redactis.

Tertiò, ex ipsa naturali ratione deducta ex qualitate materiæ nimis ponderosæ, quæ proindè subjecta non est necessitati faciendi ponderationem cum dicta statera populi privativè ad quamcumque aliam ponderis speciem, cui necessitati subjacent aliæ merces. Ut passim videmus in ponderationibus calcis, farinæ, lapidum, & similium, ideòque on us istius gabellæ dicebam esse consequutivum dictæ necessitatis, cui merces subjacent faciendi ponderationes cum ista statera privativè ad quascumque aliàs ponderum species, qua necessitate cessante, quamvis partes quamcunq; aliam stateram adhibere valentes istam ex voluntaria conventione adhibeant tanquam benè regulatam, id tamen provenit ex voluntaria partium conventione, eo modo, quo exteri etiam dictæ necessitati non subjecti, & extra Urbis districtum faciunt, ut habetur in Romana seu Civitatis Vetulæ stateræ pariter *hoc tit. disc.* 130. Et tamen isto casu dicta gabella non solvitur. Expectatur igitur judicium Cameræ, quod probabiliter juxtà præmissa, & contra judicatum in prima instantia credebam posse sperari.

ROMANA REDDITIONIS RATIONUM PRO ANTONIO FRANCISCO FARSETTO CUM CAMERA APOSTOLICA

Casus decisus pro Farsetto per Congregationem computorum.

De Appaltatore gabellæ, quæ appaltu durante per Principem supprimatur seu tollatur, quàm actionem habeat adversus Cameram locantem, & econversò ad quid ipse erga Cameram teneatur. Et quatenus de Appaltatore declaretur Administrator obligatus ad reddidionem rationum, an ad eas teneatur pro subappaltatoribus, & inferioribus ministris.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Conductor impeditus re conducta ex facto locatoris non solùm liberatur à solutione pensionis, sed habet actionem ad interesse etiam ratione lucri amissi.*
3 *Fallit ubi Princeps id faciat ex causa publica, vel alia justa.*
4 *Appaltator alicujus vectigalis, vel gabellæ, quæ durante appaltu extinguatur, remanet administrator obligatus reddere rationes.*
5 *Appaltatore an teneatur de facto sub appaltatorum.*
6 *Publicanus an teneatur de facto & culpa famulorum, & ministrorum. Et quomodo intelligatur Juris dispositio, ut eos exhibere teneatur.*
7 *Præponens, & quando teneatur de culpa & facto præpositi.*
8 *Duæ sunt species publicanorum, una administrantium nomine fisci, altera conducentium & administrantium ad propriam utilitatem.*
9 *Ministri inferiores deputati per Tutores an conveniri possint directè per pupillos, & an tutor ex istorũ facto teneatur.*

DISC. LXXXVI.

IMposita sub Urbano VIII. de anno 1643. quadam gabella super ferro per universum Statum Ecclesiasticum, 1
eaque concessa in appaltum Farfetto, ob plures difficultates in ejus exactione exortas, & ex aliis rationibus ob temporum qualitatem tunc ita exigentibus, idem Urbanus de mense Julii 1644. ejus obitu jam imminente, illam extinxit, atque Appaltatorem à quacumque obligatione liberavit,

vit, mandando ipsum ejusque subappaltatores teneri solùm adinstar administratorum, reddere rationem Cameræ de actis, & ad eorum manus obventis.

Reddit Farsettus rationes de actis per ipsum ejusque fa-
1 mulos vel ministros, negligentibus autem cameralibus plurium annorum intervallo easdem rationes exigere à quibusdam subappaltatoribus interim minus idoneis effecti, Prætendere cœperunt iidem Camerales, pro istis quoque Farsettum teneri debere; Unde assumpta desuper disputatione in Congregatione computorum; Minus esset inferre damnum innocenti ad beneficium culposi, & constituere reum & debitorem eum; qui de justitia esse deberet actor & creditor.

Ubi enim conductori promissa patientia non præstatur,
2 itaut ex culpa vel alio pacto voluntario locatoris ipse re conducta frui non valeat, tunc non solùm efficitur liber à quacumque pensionis obligatione, sed actionem habet ad damna & interesse, etiam ratione lucri amissi, juxtà receptam distinctionem Bart. *in q.* quæ incipit, *Publicanus, & in l. si uno, §. item cum quidam, ff. locat.* de qua in specie appaltuum cameralium, Soccin. *cons.* 156. *n.* 4. *& per tot. vol.* 2. benè Rota *dec.* 295. post Pacif. de Salviano, Ideòque cùm contractus fuerit resolutus ex facto voluntario ipsius Principis locatoris, tantùm abesse dicebam debere appaltatorem in aliquo remanere damnificatum de suo, prout sequeretur, si pro subappaltatoribus defectis teneri deberet, quod potius sibi de justitia competeret actio, tam ad damnum, quàm ad lucrum amissum reficiendum.

3 Est benè verum, quod in sensu veritatis, de applicatione dictæ distinctionis satis dubitabam, quia ubi Princeps, publici boni ac status, justis & politicis rationibus exigentibus, ad hujusmodi gabellarum suppressiones descendit, non voluntariè, sed coactè facere dicitur, unde potius casui fortuito quam culpæ, vel facto merè voluntario tribuendum est, ac propterea Appaltator resoluto appaltu, ne quod ad ejus manus pervenit sine causa remaneat, mutata persona, remanet purus administrator, obligatus restituere id, in quo aliàs remaneret de
4 alieno locupletatus juxtà terminos seu rationem text. *in l. si me, & Titium ff. si certum petatur*, ex cujus textus dispositione, ita in specie practicatum habetur apud Ganaver. *decis.* 21. ubi de Appaltatore, qui ex lege conventionis in certis casibus efficiebatur administrator; Et magis proximè, in punctualibus terminis gabellæ extinctæ habetur apud Thorum *in compendio decis. tom.* 2. *verb. gabella locata;* Sed cum Appaltator, totum id, quod ad ejus manus pervenit jam restituisset, atque de eis rationem reddidisset, jam satisfacere dispositioni seu rationi text. prædicti, consequenter ad aliud urgeri non debebat, cum etiam ex tenore chirographi, talem fuisse Pontificis intentionem liquidò constaret.

5 Prætendebant Camerales, Appaltatorem teneri de facto subappaltatorem, eodem modo quo deputatus ad
6 officium tenetur de ejus famulis, vel ministris ab ipso deputatis juxtà deducta per Rovit. *decis.* 79. & in specie publicanorum disponitur *in l.* 1. *§. penult. & fin. ff. de publican.* ubi quod eos saltem exhibere tenetur, Respondebam tamen, textum prædictum loqui de servis proprtiis vel alienis, qui privata auctoritate, tanquam in potestate constituti, carcerari, exhiberi possunt, itaut hujusmodi exhibitionis implementum esset in facultate Publicani vel Officialis illud facere debentis, ideòque termini dicti textus verificabiles non sunt in iis subappaltatoribus vel ministris, qui sunt liberi homines, privata auctoritate non exhibibiles, dictamque exhibitionem sufficienter fieri dicebam per æquipollens mediante indicatione nominis, & cognominis, ac editionis instrumentorum, aliorumque documentorum, quorum vigore Camera habens eam coercendi facultatem, quam non habet Appaltator, eos cogere.

Verùm quia ob debitorum inopiam hujusmodi coercendi facultas inanis remanebat, idcircò prætensio Cameralium in eo versabatur, Appaltatorem utpotè præponentem per-
7 sonas minus idoneas, dici in culpa, proindeque de præpositis teneri juxta terminos text. *in l. si servum, §. fornacarius, ff. ad legem Aquiliam cum concordan.* per Rovit. *dicta decis.* 79. Farinac. *quæst.* 110. *num.* 111. Sed replicabam tunc hujusmodi difficultatem intrare, ubi Farsettus ab initio fuisset per Cameram deputatus, tanquam ejus administrator, & officialis major.

Duplicis enim qualitatis publicanos in jure habemus; Alii enim sunt, qui nomine fisci tanquam simplices ad- 8
ministratores vectigalia exigunt & gubernant ad omnimodam ejusdem fisci utilitatem; Alii verò frequentius sunt, qui tanquam conductores, certa pensione fisco soluta, illa exigunt & gubernant ad propriam utilitatem, itaut bonum vel malum gubernium fisci locatoris, sed ipsius Publicani conductoris commodum, vel respectivè incommodum concernat, ut benè probat text. *in l.* 1. *§.* 1. *ff. de publican.* In primia specie, quamvis Publicanus deputans ministros interiores, quoties non ex voluntate, sed ex officii necessitate, & ratione eos deputat, ad aliud non teneatur nisi ad eorum exhibitionem, per quam liberatur, attamen cum ab initio sciat se esse administratorem, ac teneri de omnibus per eos gestis reddere rationes, ideò invigliare tenetur, ac diligenter inquirere quos ministros & inferiores officiales eligat, seu deputet, Ideòque teneri debet de culpa in malè eligendo, ut probare videtur text. *in l.* 3. *ff. eodem tit. de publicanis.*

Secus autem in secunda specie, quia cum tota negotii utilitas, vel jactura sit ipsius Publicani, hinc proinde ipse certo sciens ad aliquam rationum redditionem non teneri, sed solum ad conventæ pensionis solutionem, qua sequuta remanet omninò liber, non tenetur hanc diligentiam respectu fisci adhibere, quia sibi subappaltatores essent idonei, sive minus, suum erat periculum, quod frequenter negotiatores suscipiunt sub spe majoris lucri, quia nempè hujusmodi personæ minus idoneæ pro majori pensione subappaltus facere solent; Ideòque de nulla culpa redargui debebat ob non adhibitam eam diligentiam, ad quam se non teneri sciebat.

Hanc veritatem clarè agnitam esse dicebam ab eodem Pontifice, dum in chirographo suppressionis gabellæ præcepit Cameralibus, ut rationes exigerent, tam ab Appaltatore, quàm à subappaltatoribus, quos alias Camera ad id urgere non potuisset, quia ministri & substituti tutorum vel curatorum non pulsantur directè à pupillo, qui eorum bona hypothecata non habet, sed solum tutor tenetur reddere rationes de universa administratione, ipse verò exigit rationes à suis factoribus & ministris subordinatis, ut per Munoz. *de ratiocin. cap.* 4. *&* 39. *utrobique n.* 16. Merlin. *decis.* 473. *n* 9. *&* 10. ubi benè firmatur, quod si principalis, cujus bona administrata sunt, pulsat ministros inferiores, & subordinatos ad rationum redditionem, illos ita agnoscit in principales administratores, qui termini non videntur nostris satis applicabiles; Et juxta præmissa rationabiliter & justè fuit resolutum.

ROMANA PRÆTENSÆ FRAUDIS PRO PACE DE SORANO HEBRÆO CUM GABELLARIO TABACCI.

Casus sopitus per concordiam.

An & quando locus additus Provinciæ vel Gubernio subiaceat gabellis, quibus reliqua Provinciæ, seu Gubernii loca subiacebant; Et aliqua de sententia nulla, sed justa, an debeat infirmari vel confirmari.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Sententia nulla, sed justa an sit infirmanda vel confirmanda.*
3 *Bannimenta super gabellis non extenduntur ad loca non expressa.*
4 *Civitas vel provincia dismembrata à Regno vel ditione, an reversa in dominium prioris domini vel concedentis, dicatur reversa ad priorem naturam, vel potius reguletur tanquam pars dismembrata.*
5 *Quando feudum vel emphyteusis esse possit penes Dominum directum, retenta ejus qualitate.*
6 *Appaltus tabacci, quæ loca comprehendat, & cujus vectigalis loco istud subrogatum sit.*
7 *Quælibet causa probabiliter opinata excusat à pœna: præsentim fraudatæ gabellæ.*

DISC. LXXXVII.

CUm ad supplendam diminutionem vectigalis seu aug- 1
menti sali pro Urbe, & locis ejus salariæ annexis, imposita esset gabella tabacci, quam cum jure privativo in appaltum acceperunt Nerlii ejusdem Salariæ Appaltatores, atque Pacis de Sorano Hebræus quamdam tabacci quantitatem introduxisset in Oppidum Montis Alti, ibique